

**UCHWAŁA NR XXXI/704/2017
RADY MIASTA GLIWICE**

z dnia 19 października 2017 r.

**w sprawie zmian w Uchwale Nr XLII/880/2014 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 20 marca 2014r.
w sprawie: przyjęcia do realizacji zaktualizowanej Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego
Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.2016.446 ze zm.), na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miasta Gliwice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Dokonać zmiany w uchwale Nr XLII/880/2014 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 20 marca 2014r. w sprawie: przyjęcia do realizacji zaktualizowanej Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022 poprzez nadanie nowego brzmienia Załącznikowi do uchwały zgodnie z aktualizacją Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022 w wersji objętej Załącznikiem do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Gliwice

Marek Pszonak

SAMORZĄD MIASTA GLIWICE

STRATEGIA ZINTEGROWANEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA GLIWICE DO ROKU 2022

AKTUALIZACJA

Gliwice 2017

Spis treści

1. Założenia do aktualizacji strategii.....	- 3 -
1.1. Istota strategii.....	- 3 -
1.2. Strategia w zarządzaniu rozwojem miasta.....	- 3 -
1.3. Przesłanki aktualizacji strategii.....	- 4 -
1.4. Realizacja dotychczasowych postanowień strategicznych i operacyjnych.....	- 5 -
1.5. Proces aktualizacji strategii.....	- 6 -
2. Kontekst strategiczny polityki rozwoju Gliwic.....	- 7 -
2.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.....	- 7 -
2.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego.....	- 7 -
2.3. Krajowa polityka miejska.....	- 7 -
2.4. Założenia programowania perspektywy finansowej 2014-2020.....	- 8 -
2.5. Strategiczne podejście Gliwic do programowania na lata 2014-2022.....	- 8 -
3. Stan Miasta Gliwice 2012.....	- 10 -
3.1. Mieszkać w Gliwicach.....	- 10 -
3.2. Pracować w Gliwicach.....	- 10 -
3.3. Rozwijać biznes w Gliwicach.....	- 11 -
3.4. Zdobywać wiedzę w Gliwicach.....	- 12 -
3.5. Spędzać czas wolny w Gliwicach.....	- 12 -
4. Postanowienia strategiczne.....	- 13 -
4.1. Wizja rozwoju miasta do 2022 roku.....	- 13 -
4.2. Filozofia działania, priorytety i cele strategiczne rozwoju miasta.....	- 14 -
4.2.1. Gliwice dają szanse.....	- 14 -
4.2.2. Gliwice dają warunki dalszego rozwoju.....	- 14 -
4.2.3. Gliwice dają ważne impulsy.....	- 14 -
4.3. Priorytety rozwoju.....	- 15 -
4.3.1. Priorytet I - Rozwój gospodarki.....	- 15 -
4.3.2. Priorytet II - Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych.....	- 15 -
4.3.3. Priorytet III - Procesy metropolizacyjne.....	- 15 -
4.4. Cele strategiczne i operacyjne.....	- 17 -
4.4.1. Priorytet I. Rozwój gospodarki.....	- 17 -
4.4.2. Priorytet II. Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych.....	- 20 -
4.4.3. Priorytet III. Procesy metropolizacyjne.....	- 23 -
5. Postanowienia wdrożeniowe.....	- 26 -
5.1. System wdrażania strategii.....	- 26 -
5.1.1. Instytucjonalne aspekty wdrażania strategii i monitoringu.....	- 26 -
5.1.2. Formułowanie strategii.....	- 26 -
5.1.3. Gliwicki Program Wdrażania Strategii.....	- 26 -
5.1.4. Monitoring rezultatów wdrażania strategii.....	- 28 -
5.1.5. Źródła finansowania.....	- 30 -
5.1.6. Spójność ze strategią regionalną i strategiami krajowymi.....	- 31 -
5.2. Katalog potencjalnych typów działań komplementarnych.....	- 32 -
ZAŁĄCZNIKI.....	- 37 -

1. Założenia do aktualizacji strategii

1.1. Istota strategii

Strategia rozwoju miasta jest podstawowym dokumentem planistycznym organizującym myślenie o rozwoju lokalnym, jego celach oraz sposobach ich osiągania. Zakładane efekty procesu formułowania i wdrażania strategii dotyczą kontekstu wewnętrznego i zewnętrznego.

W ujęciu wewnętrznym realizacja strategii winna prowadzić do następujących efektów:

- ☐ zwiększenie poziomu zadowolenia mieszkańców z warunków życia w mieście,
- ☐ poszerzanie przestrzeni szans dla mieszkańców miasta,
- ☐ rozwijanie partnerstwa między podmiotami w mieście,
- ☐ zwiększanie spójności miasta: skoordynowanie różnych funkcji i osiągnięcie synergii między nimi,
- ☐ wyzwolenie potencjału kreatywnego i przedsiębiorczego miasta.

W kontekście zewnętrznym strategia powinna prowadzić do takich efektów jak:

- ☐ zajęcie przez miasto istotnej roli rozwojowej w Aglomeracji Górnośląskiej,
- ☐ utrzymanie konkurencyjności miasta i atrakcyjności oferty miasta dla podmiotów zewnętrznych (potencjalnych mieszkańców, inwestorów, odwiedzających),
- ☐ otwartość na nowe szanse pojawiające się w otoczeniu miasta i zdolność do ich absorbowania.

Punktem startu dla prac nad aktualizacją strategii rozwoju miasta Gliwice stała się „Strategia rozwoju miasta Gliwice na lata 2002-2022” przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Gliwicach w dniu 10 października 2002 roku wraz z późniejszymi zmianami wprowadzonymi w 2004, 2007, 2008 i 2011 roku.

Do głównych założeń, które wyznaczały treść dokumentu źródłowego, a jednocześnie zostały zachowane jako fundamenty aktualizacji należy zaliczyć dążenie do wzmacniania Gliwic jako miasta:

- ☐ aktywnego,
- ☐ nowoczesnego,
- ☐ odgrywającego znaczącą rolę w życiu regionu i kraju.

1.2. Strategia w zarządzaniu rozwojem miasta

Niniejsza strategia wskazuje istotne ścieżki rozwoju Gliwic. Kładzie nacisk na współpracę partnerską między różnymi środowiskami w życiu społecznym i gospodarczym miasta. Nastawia się na zapewnienie szans rozwoju oraz impulsów do kreowania nowych wartości. Procesy wdrażania strategii opierać się będą na oddolnych inicjatywach, na zaradności mieszkańców oraz prywatnych inwestycjach. Samorząd Miasta kontynuuje pełnienie roli moderatora oraz katalizatora nowoczesnych procesów rozwojowych. Przez swoje inwestycje publiczne zachęca inne podmioty do inwestowania w mieście. Jednocześnie mocno akcentuje edukację, aktywność mieszkańców oraz ciągłą poprawę warunków życia.

Strategia jest podstawą komunikacji społecznej i swoistym zaproszeniem do współpracy dla wszystkich podmiotów lokalnych. Zdefiniowane w strategii cele sugerują rolę samorządu lokalnego oraz innych podmiotów publicznych i prywatnych w rozwijaniu działalności społecznej i ekonomicznej w mieście.

Wdrażanie zaktualizowanej strategii opierać się będzie nadal na współpracy różnych podmiotów oraz na realizacji projektów łączących ich aktywności i zasoby. W tym uwzględnić będzie dziedzinowe postanowienia strategiczne i operacyjne, jakie zostały poczynione w ostatnich latach (zob. pkt 2.5.). Pozwoli to na zapewnienie rozwoju opartego na efektywnym inwestowaniu i efektywnej realizacji przedsięwzięć publicznych i prywatnych.

1.3. Przesłanki aktualizacji strategii

Miasto tętni życiem. Mieszkańcy, firmy, instytucje każdego dnia realizują wiele działań, które przyczyniają się do rozwoju Gliwic. Ta aktywność sprawia, że lubimy i chcemy mieszkać i przebywać w Gliwicach. Kultura, edukacja także i akademicka, dobre miejsca pracy, przyjazne przestrzenie spędzania czasu wolnego, opieka zdrowotna oraz społeczna, dobroczynność i inne inicjatywy obywatelskie – nie byłoby ich bez zaangażowania tysięcy Gliwiczian i osób związanych z miastem. Samorząd lokalny uzupełnia tę paletę działań, organizując system usług publicznych. Gliwice posiadają wieloletnią historię konsekwentnego realizowania strategii rozwoju lokalnego. Dzięki takiemu podejściu w ostatnich dziesięciu latach zmieniła się pozycja konkurencyjna Gliwic oraz postrzeganie miasta nie tylko w kraju, ale także i na świecie. To jest nasza siła i podstawa do myślenia o przyszłości Gliwic. To również siła postrzegana pozytywnie przez liczne przedsiębiorstwa, które na przestrzeni ostatniej dekady zdecydowały się rozpocząć i rozwijać swoją działalność w Gliwicach.

Jednak aby naprawdę budować naszą przewagę na przyszłość – dziś musimy wybierać. Szybko zmieniające się otoczenie, warunki życia i pracy, a także rola Gliwic w relacjach współpracy aglomeracyjnej jak i światowej, stawiają przed nami nowe wyzwania. Doświadczamy burzliwych zmian koniunkturalnych, a także strukturalnych w gospodarce krajowej, europejskiej i światowej. Przyspieszają również procesy urbanizacji oraz metropolizacji. W konsekwencji narasta konkurencja zarówno między europejskimi metropoliami, jak i ośrodkami miejskimi o wielkości i randze zbliżonej do Gliwic. Z tego powodu kolejnym krokiem w myśleniu strategicznym o rozwoju miasta musi stać się zogniskowanie strategii przy zachowaniu orientacji na sformułowaną wcześniej wizję rozwoju Gliwic do roku 2022. W nadchodzących latach, mobilizacji i odważnej realizacji wymagają przedsięwzięcia umacniające pozycję konkurencyjną miasta.

Jednocześnie oczekuje się od nas włączenia w inne, ponadlokalne procesy planowania strategicznego, takie jak na przykład strategia rozwoju subregionu centralnego województwa śląskiego, w tym wykorzystanie instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Nie bez znaczenia będą środki publiczne z funduszy strukturalnych na lata 2014-2020 przeznaczone na rozwój infrastruktury, prace badawczo-rozwojowe, poprawę stanu środowiska, zwiększenie konkurencyjności firm poprzez wdrożenia innowacji oraz edukację i rozwój społeczny. Dlatego też w niniejszej, zaktualizowanej wersji strategii wskazane zostały najbardziej perspektywiczne rozwiązania. Wiemy, że wiele innych rzeczy będzie toczyło się w mieście swym rytmem, bez uszczerbku dla jakości czy efektywności. Wszak robimy to od dawna. Rola i relacje niniejszego dokumentu strategicznego względem innych dziedzinowych opracowań strategicznych i rozwiązań operacyjnych wdrażanych w Gliwicach zostały przedstawione w punkcie 2.5. Czas powiedzieć, że musimy skoncentrować nasze wysiłki nie tylko na dobrym działaniu, ale też na realizacji ambitnych aspiracji. Gliwice chcą być akceleratorem i inkubatorem aktywności obywatelskiej i biznesowej. Mądrze - znajdując oparcie w procesach rynkowych i zaradności mieszkańców - chcemy osiągać więcej niż do tej pory. Jest w tym rola dla wszystkich. Strategia ta jest strategią wszystkich Gliwiczian i osób związanych z miastem.

1.4. Realizacja dotychczasowych postanowień strategicznych i operacyjnych

Rozwój lokalny to proces zachodzący w wymiarze ekonomicznym i społecznym, który jest oceniany przede wszystkim przez pryzmat poprawy warunków życia możliwie dużej liczby mieszkańców oraz polepszenia warunków funkcjonowania wszystkich podmiotów i organizacji na terenie miasta. Rozwój Gliwic oparty jest na zasadach samorządności, partnerstwa i oddolnych inicjatyw wokół procesów zachęcających do samorealizacji przez mieszkańców oraz brania przez nich odpowiedzialności za siebie i miasto.

W poprzedniej edycji strategii rozwoju Gliwic wyznaczono liczne obszary działalności samorządu i jego partnerów wymagające aktywności projektowej, tworzenia odpowiednich programów lub usług publicznych. Dzięki tak dokonanej identyfikacji doprowadzono do zrealizowania bądź zainicjowania szeregu działań, które łącznie odnoszą się do wielu istotnych sfer funkcjonowania miasta. Pozwoliło to na realizację ambicji i usystematyzowanie prac różnych podmiotów w życiu społecznym i gospodarczym na terenie miasta. Wszystko zostało wsparte systemem gromadzenia informacji o wskaźnikach postępu projektów zapisanych w strategii.

Kolejne Raporty o stanie Miasta Gliwice przedstawiają co roku informację o wskaźnikach odzwierciedlających stopień osiągnięcia celów zapisanych w strategii. Zmiany koniunkturalne, których doświadczaliśmy od 2009 roku, rzutowały również na stopień realizacji pierwotnie przygotowanych projektów. Duże projekty infrastrukturalne dotyczące terenów przemysłowych i budynków w ramach celu „Wysoka atrakcyjność miasta dla lokalizacji innowacyjnych inwestycji” zostały odroczone w czasie. Z kolei w kontekście rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami a jednostkami naukowymi, Politechnika Śląska uruchomiła Centrum Innowacji i Transferu Technologii dla wsparcia procesów transferu wyników prac badawczych i komercjalizacji usług naukowych do przemysłu. Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. oraz Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. wspierały powstawanie firm innowacyjnych i angażowały się w tworzenie i rozwój sieci współpracy, w tym Śląskiego Klastra Logistyki. Liczne organizacje promowały przedsiębiorczość wśród młodzieży.

W obszarze poprawy jakości życia istotną rolę odgrywały: Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz ponad 400 organizacji pozarządowych. Przy tym nie należy zapomnieć o dużej aktywności mieszkańców. Oddolne inicjatywy społeczne, kulturowe i edukacyjne docierały do szerszej grupy osób w poszczególnych osiedlach Gliwic. Zrealizowano setki projektów, wspomagano osoby w szczególnie trudnych sytuacjach życiowych. Doświadczenia z ostatnich lat pokazują, iż Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych również w kolejnych latach powinno być inkubatorem i mentorem oddolnych inicjatyw.

Okres 2007-2013 był szczególnym okresem dla debaty o przyszłości Aglomeracji Śląskiej, w tym o roli poszczególnych miast. Na poziomie krajowym kształtowały się w tym czasie kolejne wytyczne dla polityki rozwoju gmin i regionów. Na tle tych wydarzeń, Gliwice konsekwentnie rozwijały funkcje metropolitalne w dziedzinie kultury, edukacji, nauki i gospodarki. Pojawiły się zachęcające oferty spędzania wolnego czasu, do czego przyczyniła się realizacja inwestycji takich jak m.in.: Stadion przy ul. Okrzei, Pływalnia Neptun w Sośnicy, Pływalnia Olimpijczyk przy ul. Oriona. Gliwice chcą być miejscem kreacji i inspiracji, zachęcając środowiska twórcze do lokowania swoich działalności w mieście. Atrakcyjność przestrzeni miejskiej znacznie poprawiła się w ostatnich latach dzięki modernizacji skwerów, zagospodarowaniu terenu wokół radiostacji oraz prac remontowych i inwestycyjnych w przestrzeni publicznej. Istotną rolę odgrywały prywatne inwestycje – powstały nowe centra handlowe, restauracje, kawiarnie, a także obiekty sportowo-rekreacyjne, sale koncertowe i galerie.

Mając na uwadze dotychczasowe osiągnięcia, można twierdzić, że Gliwice osiągają zamierzony w strategii kierunek rozwoju. Wyniki inwestycji i innych działań zrealizowanych w okresie 2007-2013 przez Samorząd Miasta i inne podmioty, stanowią obecnie punkt wyjścia dla przygotowania zaktualizowanej wersji strategii.

1.5. Proces aktualizacji strategii

Aktualizacja strategii odbywała się w okresie od maja do listopada 2013 roku.

Termin	Zadanie
05-07.2013	Konsultacje wewnętrzne dotyczące dotychczasowych osiągnięć w realizacji strategii oraz kluczowych wyzwań stojących przed Miastem Gliwice.
06-07.2013	Prace warsztatowe z udziałem przedstawicieli podmiotów różnych środowisk społecznych i gospodarczych w pięciu grupach tematycznych nad celami strategii oraz kluczowymi działaniami.
07-08.2013	Prace nad wersją roboczą zaktualizowanej strategii na bazie wyników przeprowadzonych przeglądów dokumentów planistycznych, programowych i strategicznych na poziomie miasta, województwa i kraju oraz wyników spotkań warsztatowych.
08-10. 2013	Konsultacje społeczne.
09-10.2013	Prace nad ostateczną wersją dokumentu zaktualizowanej strategii.
10-12.2013	Przygotowanie ostatecznej wersji zaktualizowanego dokumentu strategii do zatwierdzenia przez Radę Miasta.
12.2013	Spotkanie informacyjne

W pracach warsztatowych uczestniczyło kilkudziesięciu przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych, które na co dzień funkcjonują w Gliwicach biorąc aktywny udział w życiu społecznym i gospodarczym miasta. Weryfikowali oni cele, zaproponowali zmiany w zapisach i wytypowali strategiczne przedsięwzięcia.

Prace odbywały się w pięciu grupach:

- ☐ Gospodarka i technologie
- ☐ Spędzanie czasu wolnego
- ☐ Edukacja przez całe życie
- ☐ Warunki mieszkania w mieście
- ☐ Zaradność wobec wyzwań społecznych

2. Kontekst strategiczny polityki rozwoju Gliwic

2.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju²

Uwzględniając zasady zrównoważonego rozwoju, subsydiarności oraz partycypacji społecznej polityka przestrzennego zagospodarowania kraju zmierza do „efektywnego wykorzystania przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie”. Podwyższenie stopnia konkurencyjności ośrodków miejskich nastąpić powinno poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. Poprawa infrastruktury technicznej oraz efektywne wykorzystanie wewnętrznego potencjału przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, są uważane za istotne motory rozwoju miast. Gliwice jako ważne miasto Aglomeracji Górnośląskiej należy do podstawowych węzłów sieci powiązań w polskiej przestrzeni. W myśl Koncepcji ukształtowana na bazie dużych ośrodków miejskich, sieć współpracy miast stanowić będzie do roku 2030 *współzależny, otwarty układ sieciowy obszarów funkcjonalnych najważniejszych polskich miast, które są zintegrowane w przestrzeni krajowej i międzynarodowej za pomocą wielokierunkowych silnych powiązań funkcjonalnych w zakresie funkcji gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych oraz sektora badawczo-rozwojowego*. Wszystkie ośrodki miejskie stanowiące węzły sieci będą połączone efektywną siecią transportową i teleinformatyczną.

2.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego³

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego przywiązuje się dużą wagę do wzmocnienia funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracji ich obszarów funkcjonalnych. Oprócz rozwijania powiązań funkcjonalnych, infrastrukturalnych i instytucjonalnych między istotnymi ośrodkami (co należy odczytywać jako rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej), strategia nawiązuje do rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej jako podstawy innowacyjnego rozwoju gospodarki regionalnej opartej na specjalizacjach. Zachęca się miasta i regiony do skupienia się na wzmocnianiu dziedzin specjalizacji poprzez inwestycje na terenach przemysłowych, programy kształcenia oraz rozwój klastrów.

2.3. Krajowa polityka miejska⁴

„Krajowa polityka miejska jest celowym, ukierunkowanym terytorialnie działaniem państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.” Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest „wzmocnienie zdolności miast i obszarów

---

² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;

http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/KPZK2030.pdf

³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie; Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010r.

⁴ Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020; przyjęte przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 16 lipca 2013r.

zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców". W kontekście poprawy konkurencyjności wspierane będą działania zmierzające do rozwoju funkcji naukowych, gospodarczych i turystycznych. Kładzie się nacisk na rozwój zasobów ludzkich i zwiększenie produktywności przedsiębiorstw. Nowy element w krajowej polityce miejskiej stanowią kompleksowe procesy rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich. Za główny instrument finansowania krajowej polityki miejskiej przyjmuje się środki strukturalne UE, w tym mechanizm „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne” (ZIT).

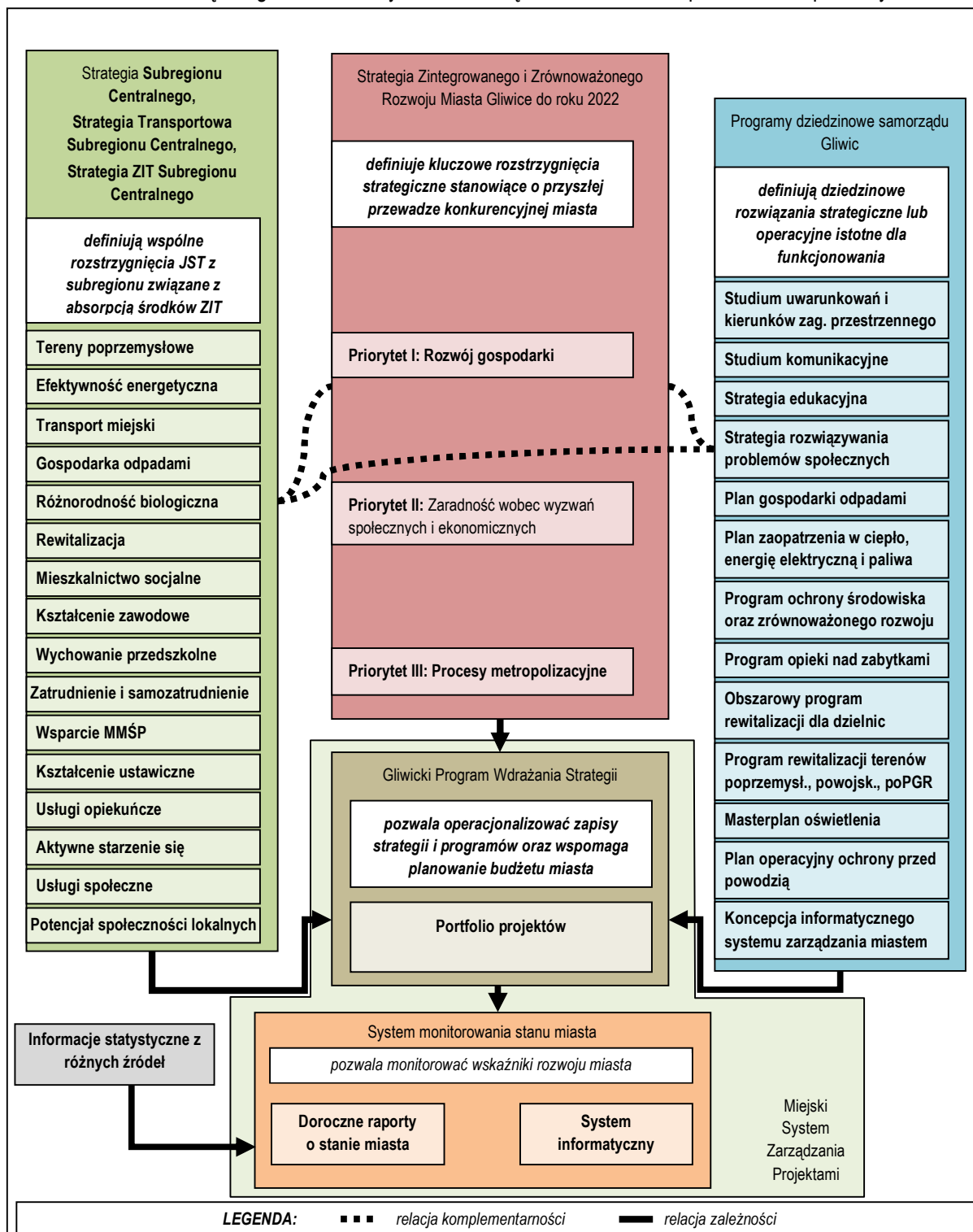
2.4. Założenia programowania perspektywy finansowej 2014-2020

Kolejny okres, w którym Unia Europejska będzie wspierała finansowo procesy rozwojowe w polskich regionach przypada na lata 2014-2020. Procedury przyznawania i korzystania ze środków unijnych nie będą znacząco różniły się od tych, które znane są z lat 2007-2013. Rząd polski przewiduje uruchomienie kilku dużych krajowych programów operacyjnych, wśród których ważną rolę odgrywały będą: program dla rozwoju badań naukowych oraz innowacyjnej gospodarki, tzw. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój; program ukierunkowany na rozwój kompetencji, adaptacyjności firm oraz aktywności społecznych, tzw. Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój; program dotyczący inwestycji infrastrukturalnych przede wszystkim w ochronę środowiska oraz nowy program tematyczny – Program Operacyjny Polska Cyfrowa. Na poziomie regionalnym w dyspozycji samorządu województwa śląskiego pozostanie Regionalny Program Operacyjny, w ramach którego wspierane będą projekty inwestycyjne finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz projekty „miękkie” finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. Za pośrednictwem RPO w województwie śląskim do samorządów lokalnych popłyną także środki na wdrażanie mechanizmu ZIT.

2.5. Strategiczne podejście Gliwic do programowania na lata 2014-2022

W dużym uproszczeniu wskazać można, że w perspektywie absorpcji przyszłego finansowania unijnego w Gliwicach liczyć będą się: projekty własne samorządu; udział samorządu w projektach ZIT z innymi miastami i gminami subregionu centralnego województwa śląskiego; aktywność firm i innych organizacji działających na terenie miasta. Doświadczenie ostatniej z grup nie rodzi żadnej wątpliwości. Począwszy od organizacji pozarządowych, poprzez sektor nauki i edukacji, po biznes i jego otoczenie biznesu, podmioty z Gliwic dobrze radzą sobie w realiach zdobywania funduszy i posiadają konkretne plany na przyszłość. Pewną nowością będzie natomiast strategiczne podejście do finansowania przedsięwzięć rozwojowych przez samorząd lokalny. Przed Gliwicami, jako miastem subregionu centralnego, otwierają się możliwości finansowania wybranych projektów w formule ZIT – w partnerstwie programowym i wykonawczym z sąsiadującymi miastami i gminami. Jako ZIT przewiduje się w regionie finansowanie: przygotowania terenów inwestycyjnych „brownfield”, działań na rzecz efektywności energetycznej i rozwoju OZE, działań w zakresie zrównoważonego transportu – w szczególności publicznego, działań w zakresie gospodarki odpadami, kompleksowej rewitalizacji oraz edukacji – szczególnie w kontekście rynku pracy. Samorządy lokalne, aby wykorzystać środki na wymienione działania tworzą – przy kluczowym udziale Gliwic – strategię subregionu centralnego, strategię tzw. „ZIT centralnego” oraz przygotowują struktury wdrożeniowe ZIT w subregionie centralnym. Stąd też duża część wspomnianych tematów jest komplementarna do niniejszej strategii. Uzgodnienia wobec nich zapadają bowiem na poziomie subregionalnym. Natomiast w dokumencie strategii miasta zawarto pakiet wąsko zdefiniowanych, ambitnych celów stanowiących o przewadze konkurencyjnej Gliwic zarówno w Aglomeracji Górnośląskiej, jak i regionie oraz kraju. Do ich realizacji niezbędne będzie poszukiwanie innych strumieni finansowania, w tym kreowanie efektów dźwigni finansowania publicznego oraz angażowanie kapitału prywatnego.

Jednocześnie za istotną dla Gliwic uznaje się komplementarność zarysowanych w tej strategii szczegółowych postanowień strategicznych z całym systemem strategicznego i operacyjnego zarządzania miastem, który od kilku lat jest z powodzeniem wdrażany. Istniejące miejskie plany i programy, a także system monitorowania projektów oraz raportowania o stanie miasta we właściwych sobie dziedzinach stanowią uzupełnienie dla przyjętych rozwiązań strategicznych. Pożądaną obraz strategicznego podejścia Gliwic do programowania na lata 2014-2020 oraz związanego z nim systemu zarządzania miastem przedstawia poniższy schemat.

Rys. 1. Programowanie strategiczne i zarządzanie rozwojem Gliwic 2014-2020.

3. Stan Miasta Gliwice 2012

3.1. Mieszkać w Gliwicach

Na koniec 2012 roku w Gliwicach zameldowanych było 184 565 osób. Tak jak w innych miastach Aglomeracji Śląskiej można zaobserwować spadek liczby mieszkańców. Jednak w interesie Gliwic jest to, aby w kolejnych latach miasto było nadal atrakcyjnym miejscem zamieszkania. Przyczyniają się do tego między innymi czynniki takie jak: szeroka oferta miejsc pracy w dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstwach, dobra komunikacja między osiedlami a centrum miasta oraz między Gliwicami i innymi miastami, zróżnicowana oferta mieszkań, dostęp do szerokiego wachlarza usług, w tym usług społecznych, edukacyjnych, sportowych i kulturalnych.

Aby usprawnić poruszanie się po mieście, Gliwice stawiają na nowe techniki zarządzania ruchem. Z jednej strony miasto dba o jakość infrastruktury drogowej - w 2012 roku około 50% wydatków inwestycyjnych przeznaczone było na budowę dróg, a około 35% wydatków remontowych na remont dróg. Z drugiej strony zaś, wspólnie ze spółką miejską Śląska Sieć Metropolitalna realizowane są projekty monitoringu i sterowania ruchem. Ta spółka, jako pierwszy w Polsce samorządowy operator infrastruktury teleinformatycznej, będzie odgrywać aktywną rolę w kreowaniu nowoczesnych usług mobilnych i informacji o mieście dla mieszkańców Gliwic oraz osób odwiedzających.

Prawie 100% miasta jest pokryte planami zagospodarowania przestrzennego, co pozwala właścicielom nieruchomości na długoletnie stabilne planowanie i sprawną realizację zamierzeń inwestycyjnych. Co roku Urząd Miejski w Gliwicach wydaje około 170 pozwoleń na budownictwo mieszkaniowe oraz około 80 pozwoleń na budownictwo komercyjne. Jednocześnie około 100 pozwoleń na budowę jest przekazanych osobom i podmiotom, które planują remontować obiekty chronione miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego pod względem konserwatorskim. Mając na uwadze ochronę dziedzictwa kulturowego Miasto Gliwice wspiera właścicieli zabytków udzielając im dotacji na remonty obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa, a nie należących do miasta. Niezależnie od udzielanych dotacji remontowane są również zabytki, których miasto jest właścicielem. Warto zaznaczyć, iż istnieje możliwość zmniejszenia podatku od nieruchomości dla budynków sprzed 1945 roku, w których wyremontowano elewację lub dach. Z budżetu miasta około 15% środków inwestycyjnych jest przeznaczonych na gospodarkę mieszkaniową. Miasto sprzedało w 2012 roku 231 mieszkań i budynków na rzecz głównych najemców oraz 20 mieszkań i budynków w drodze przetargu nieograniczonego.

Istotny wskaźnik jakości życia w mieście, to aktywność jego mieszkańców w życiu społecznym. W Gliwicach na koniec 2012 roku działało 487 organizacji pozarządowych. Są one w swoich działalnościach wspierane przez Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych. Centrum to udziela informacji, pomaga przy inkubacji nowych oddolnych inicjatyw i organizuje szkolenia. W 2012 roku przeprowadziło 42 szkolenia (około 1.442 uczestników) oraz 547 konsultacji. Miasto finansowo (budżet na konkursy w 2012 roku: 18 mln zł) wspiera oddolne inicjatywy mieszkańców i ich organizacji. W ramach konkursów na realizację zadań własnych miasta w dziedzinie zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, edukacji i spraw społecznych zgłoszono w 2012 roku 363 wnioski, tj. o 17% więcej niż w 2011 roku.

3.2. Pracować w Gliwicach

Wśród 73.800 pracujących Gliwiczian (według danych z 2011 roku)⁵, 89,4% jest zatrudnionych w ramach umów o pracę i umów cywilnoprawnych a 10,6% pracuje na własny rachunek. W Gliwicach pracuje około 75.000 osób w podmiotach publicznych i prywatnych zatrudniających powyżej 9 osób, w tym ponad 30.000 osób w przemyśle

---

⁵ Rocznik statystyczny 2012 Województwa Śląskiego - Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, 2012r.

i w budownictwie⁶, co stanowi 40% populacji Gliwic, gdzie dla kraju wskaźnik ten wynosi 28% populacji. W obecnej strukturze przedsiębiorstw (stan na 2012 rok)⁷, 21.709 zatrudnia mniej niż 9 osób, 1.184 podmiotów od 10 do 49 osób a 218 podmiotów od 50 do 249 osób. Pozostałe podmioty to firmy duże, zatrudniające powyżej 250 osób, w tym 3 firmy dające miejsce pracy więcej niż 1.000 osób. Firmy te działają na arenie międzynarodowej i muszą dbać o swoją konkurencyjność, realizując ciągłą poprawę produktywności. Zatrduniają one specjalistów nie tylko z Gliwic, ale z całego województwa, a także z województwa opolskiego. W ich interesie jest mieć stały dostęp do najlepiej przygotowanej kadry. Dlatego też kładzie się duży nacisk na współpracę między przedsiębiorstwami a szkołami zawodowymi i technicznymi oraz uczelniami wyższymi.

Gliwice dają szansę młodym ludziom z ambicjami, jednak nie zapominają także o tych, którzy wymagają dodatkowego wsparcia na rynku pracy. W 2012 roku 5.202 osoby podjęły pracę za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy. Z kolei w tym samym roku 1.000 osób uczestniczyło w szkoleniach w celu przekwalifikowania a 622 osoby skorzystały z oferty kształcenia ustawicznego. Bezrobocie w Gliwicach na koniec 2012 roku wynosiło 7,3% - zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy było 7.293 bezrobotnych, z czego 1.042 osoby były uprawnione do zasiłku. W okresie 2014-2020 środki dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego będą wykorzystane przez instytucje szkoleniowe, organizacje pośrednictwa pracy oraz przedsiębiorstwa w ramach lokalnych paktów zatrudnienia. Pozwoli to dostosować oferty szkoleniowe dla bezrobotnych i osób wymagających przekwalifikowania do potrzeb przedsiębiorstw. Gliwice stawiają na kreowanie elastycznego rynku pracy, na którym mieszkańcy i osoby pracujące w Gliwicach swobodnie mogą się rozwijać i dostosowywać do nowych wymogów w gospodarce.

Kontynuując dotychczasowe działania na szeroką skalę w zakresie promocji przedsiębiorczości Miasto Gliwice – razem ze szkołami gimnazjalnymi i ponadgimnazjalnymi, z uczelniami wyższymi, z Powiatowym Urzędem Pracy, Parkiem Naukowo-Technologicznym „Technopark Gliwice” Sp. z o.o., Górnośląską Agencją Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o. oraz organizacjami pozarządowymi - będzie również w kolejnych latach aktywnie wspierać rozwój przedsiębiorczości i zaradności wśród młodzieży. Gliwice liczą na to, że młodzi liderzy nie tylko będą kształtować własną przyszłość, ale także przyszłość miasta.

3.3. Rozwijać biznes w Gliwicach

Gliwice są istotnym centrum biznesowym w województwie śląskim. Zarówno międzynarodowe koncerny jak i rodzime firmy – w sumie 23.716 podmiotów gospodarczych na koniec 2012 roku – dostrzegają walory miasta, jego terenów przemysłowych i jego rynku pracy. Bliskość Politechniki Śląskiej i szeroki wachlarz szkół zawodowych i technicznych zapewnia firmom dostęp do wysokokwalifikowanych pracowników. Miasto aktywnie współpracuje z partnerami na forum międzynarodowym, w tym m.in. z World Technopolis Association (WTA).

Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o. oraz Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” Sp. z o.o. okazały się w ostatnich latach istotnymi motorami rozwoju nowych działalności gospodarczych, w tym firm technologicznych. W okresie 2011-2012 wspierały one powstanie ponad 50 nowych firm innowacyjnych. Razem z innymi instytucjami otoczenia biznesu, takimi jak izby gospodarcze i izby rzemieślnicze, zapewniają one informacje, szkolenia i doradztwo dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie Gliwic. Również Powiatowy Urząd Pracy odgrywa ważną rolę w kreowaniu nowych działalności gospodarczych. W okresie 2011-2012 powstało dzięki wsparciom finansowym prawie 300 nowych firm.

---

⁶ Rocznik statystyczny 2012 Województwa Śląskiego - Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, 2012r.

⁷ Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie śląskim w 2012r., Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, 2013r.

Gliwice jako skrzyżowanie autostrad A1, A4 i Drogowej Trasy Średnicowej – w pobliżu portu lotniczego w Pyrzowicach – stały się strategicznym punktem na międzynarodowej mapie logistyki. Śląski Klaster Logistyki z siedzibą w Gliwicach zrzesza kilkunastu istotnych graczy na rynku logistycznym, którzy wspólnie promują Gliwice i Aglomerację Śląską jako właściwą lokalizację kolejnych inwestycji handlowych i przemysłowych. Z kolei na terenie Podstrefy Gliwickiej – Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej SA – od lat rozwijają się dostawcy z sektora motoryzacji wokół firmy General Motors Manufacturing Poland Sp. z o.o., a także firmy z branży automatyki przemysłowej, hutniczej, chemicznej i budowlano-montażowej. Nie bez znaczenia w strukturze gospodarczej miasta są liczne firmy z branży elektronicznej i informatycznej, które konsekwentnie wdrażają innowacje i działają na rynkach międzynarodowych.

3.4. Zdobywać wiedzę w Gliwicach

Gliwice dysponują rozbudowanym publicznym i prywatnym zapleczem edukacyjnym i kształcenia zawodowego. W szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach, technikach, zasadniczych szkołach zawodowych i szkołach policealnych uczą się zarówno mieszkańcy Gliwic jak i osoby spoza miasta. W gimnazjum dwujęzycznym z językiem niemieckim uczy się 124 uczniów, a w gimnazjum dwujęzycznym z językiem angielskim 108. Na uczelniach wyższych w Gliwicach studiowało w 2012 roku prawie 30.000 studentów (29.915), z czego 3.340 osób to mieszkańcy Gliwic. Można powiedzieć, że około 26.000 osób potencjalnie stanowi przyszłych pracowników lub nawet mieszkańców Gliwic.

Oprócz edukacji, Gliwice są kluczowym dla województwa śląskiego centrum wiedzy w dziedzinie nauk technicznych. Wśród liczących się w kraju jednostek naukowych znajdują się tutaj: Politechnika Śląska, Instytut Metali Nieżelaznych, Instytut Metalurgii Żelaza, Instytut Techniki Górniczej KOMAG, Instytut Spawalnictwa, Instytut Nawozów Sztucznych, Oddział Chemii Nieorganicznej IChN, Oddział Materiałów Ogniotrwałych Instytutu Ceramiki i Materiałów Budowlanych, Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie Oddział w Gliwicach, Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych „OBRUM” Sp. z o. o., Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych Polskiej Akademii Nauk oraz Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej Polskiej Akademii Nauk. Współpracują one z innymi jednostkami naukowymi nad badaniami strategicznymi, biorą udział w międzynarodowych projektach badawczych i realizują z przedsiębiorstwami badania przemysłowe i prace rozwojowe, które kończą się nowymi wdrożeniami. Niektóre zespoły badawcze są obecnie liderami w swojej dziedzinie. To w Gliwicach łączy się myśl naukowa i myśl techniczna z procesami inżynieryjnymi.

3.5. Spędzać czas wolny w Gliwicach

Co roku zwiększa się liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i artystycznych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. W 2012 roku było ich 32, co pozycjonuje Gliwice na polskiej mapie ciekawych centrów spędzenia czasu wolnego. Z kolei liczba przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu regionalnym i lokalnym, w tym festiwale, koncerty, występy artystyczne, warsztaty muzyczne, przeglądy, również te organizowane w ramach dotacji dla organizacji pozarządowych są utrzymywane na poziomie ponad 100 imprez rocznie.

Sport jest istotną częścią naszego stylu życia. Szacuje się, że obecnie około 6.000 Gliwiczian uprawia aktywnie sport w formach zorganizowanych. Ponadto mieszkańcy indywidualnie korzystają z dostępnych hal sportowych i tras rowerowych. O aktywności sportowej Gliwiczian świadczy ilość klubów sportowych (87) i duża liczba cyklicznie organizowanych imprez sportowo-rekreacyjnych (76).

4. Postanowienia strategiczne

4.1. Wizja rozwoju miasta do 2022 roku

Gliwice w roku 2022 to miasto:

- ☐ **dynamicznego rozwoju gospodarczego** opartego na aktywności przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej, przedsiębiorczości i zaradności mieszkańców oraz dogodnych warunkach inwestowania i rozwoju dla firm technologicznych;
- ☐ **będące silnie kojarzone w kraju z nowymi technologiami**, dzięki współpracy między przedsiębiorstwami a jednostkami naukowymi, obecności firm technologicznych będących liderami w swoich dziedzinach oraz funkcjonowaniu lokalnego rynku jako obszaru doświadczalnego dla wdrożeń innowacyjnych;
- ☐ **mieszkańców zaradnych i przedsiębiorczych** wykorzystujących swój potencjał dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wykorzystania szans życiowych;
- ☐ **będące atrakcyjnym rynkiem pracy dla mieszkańców i osób spoza miasta**, które dzięki swoim umiejętnościom i kompetencjom stanowią fundament konkurencyjności firm na arenie międzynarodowej;
- ☐ **będące ważnym w kraju ośrodkiem akademickim i ośrodkiem naukowym w dziedzinie nauk technicznych** dzięki aktywnemu włączeniu się Politechniki Śląskiej i innych jednostek naukowych w życie gospodarcze Gliwic;
- ☐ **będące istotnym centrum życia kulturalnego i spędzenia czasu wolnego w Aglomeracji Górnośląskiej**;
- ☐ **łącznie wielokulturowe tradycje i historię** ze współczesnymi działaniami miastotwórczymi;
- ☐ **pełniące ważną rolę duchową** dzięki funkcjonowaniu na jego terenie Kurii Biskupiej Diecezji Gliwickiej oraz parafii, wspólnot i organizacji różnych wyznań, które obok znaczenia religijnego pełnią ważne funkcje społeczne i kulturotwórcze;
- ☐ **będące ważnym ośrodkiem konsolidacji Aglomeracji Górnośląskiej**, inicjujące projekty o znaczeniu aglomeracyjnym i regionalnym, realizowane wspólnie z sąsiednimi gminami;
- ☐ **wyróżniające się swoją estetyką, funkcjonalnością zagospodarowania przestrzennego oraz dobrze zorganizowanymi przestrzeniami publicznymi**;
- ☐ **silnych więzi społecznych** przejawiających się w odpowiedzialności mieszkańców za swoje miasto i za innych członków społeczności lokalnej;
- ☐ **dialogu pomiędzy władzą lokalną, a mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi** będącego podstawą do efektywnego wykorzystania szans i łagodzenia negatywnych skutków przemian cywilizacyjnych;
- ☐ **gwarantujące dostęp do usług społecznych na odpowiednim poziomie**, w szczególności grupom społecznym narażonym na marginalizację;
- ☐ **zapewniające mieszkańcom wysoki poziom bezpieczeństwa**;
- ☐ **w którym procesy rozwoju podporządkowane są zasadom rozwoju zrównoważonego** ze szczególną uwagą skupioną na ochronie i oszczędnym korzystaniu z zasobów naturalnych i przestrzennych oraz uwzględnieniu wartości środowiskowo-przestrzennych i kulturowych przy wyborze projektów strategicznych;
- ☐ **w którym pozytywne efekty rozwoju są widoczne i odczuwalne dla wszystkich mieszkańców miasta**.

4.2. Filozofia działania, priorytety i cele strategiczne rozwoju miasta

4.2.1. Gliwice dają szanse

Aspiracje zapisane w wizji odnoszą się do woli kreowania miasta bogatego w perspektywie gospodarczej, kulturowej i relacji społecznych. Istotną rolę odgrywać będą inwestycje prywatne w zakresie usług spędzania wolnego czasu, aktywność firm technologicznych, które tworzyć będą nowe miejsca pracy i wytwarzać będą produkty o wysokiej wartości dodanej oraz oddziały koncernów międzynarodowych, które wzmacniać będą swoją pozycję w światowych łańcuchach dostaw dzięki dostępności w Gliwicach specjalistów o szczególnych kompetencjach i umiejętnościach technicznych. Miasto Gliwice od lat dba o dostęp do terenów inwestycyjnych, o atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej i o zrównoważony wachlarz usług realizowanych w obiektach użyteczności publicznej, co wpłynie korzystnie na atrakcyjność inwestycyjną miasta i przyciągnie kolejnych inwestorów.

Stopniowe wypełnienie przestrzeni między znaczącymi obiektami użyteczności publicznej inicjatywami prywatnymi – mieszkania, nieruchomości handlowe i usługowe, handel, usługi, aktywność kulturowa – przyczyniać się będzie do spędzania większej ilości czasu przez mieszkańców Gliwic oraz zwiedzających w centrum miasta i korzystania z nowych usług. Prowadzić to powinno do: utrzymania korzystnej struktury demograficznej w mieście – w tym napływu do miasta nowych, dobrze wykształconych mieszkańców, bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców, ich umiejętności i gotowości do wykorzystywania szans życiowych oraz odnowy urbanistycznej dużej części miasta.

4.2.2. Gliwice dają warunki dalszego rozwoju

Gliwice są silnie kojarzone jako centrum edukacji, przede wszystkim dzięki obecności Politechniki Śląskiej, ale też z powodu szerokiego wachlarza usług edukacyjnych oferowanych w mieście, skierowanych również do młodzieży z gmin ościennych. W obszarze społecznym Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych wspiera młode organizacje pozarządowe. W sumie kilkaset organizacji pozarządowych i oddolnych inicjatyw społecznych, kulturalnych i edukacyjnych są wyznacznikiem silnie rozwiniętego społeczeństwa obywatelskiego w Gliwicach. Z kolei w obszarze gospodarczym Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. angażują się w procesy rozwoju nowych firm.

Podczas gdy zarządzanie sferą usług publicznych (zadania własne miasta Gliwice) doczekało się już w mieście kompleksowych rozwiązań systemowych, a ważniejsze rozwiązania przestrzenne i komunikacyjne zostaną objęte wdrażaniem strategii rozwoju subregionu centralnego województwa śląskiego, niniejsza strategia koncentruje się na tworzeniu warunków dla utrzymania dynamiki gospodarczej i społecznej.

4.2.3. Gliwice dają ważne impulsy

Realizacja wizji rozwoju miasta Gliwice sprowadza się do skoncentrowania uwagi na 3 priorytetach. Są nimi:

- ☐ Rozwój gospodarki,
- ☐ Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych,
- ☐ Procesy metropolizacyjne.

Wyboru tego dokonano na podstawie priorytetów rozwoju przyjętych w 2007 roku. Wymienione priorytety nie mają charakteru rozłącznego. Działania podejmowane w ich ramach powinny wzajemnie się wspomagać. Należy też zaznaczyć, że wprowadzona numeracja nie ma charakteru hierarchicznego, a jedynie porządkujący. Każdy z priorytetów ma taką samą wartość dla rozwoju miasta. Ponadto trzeba jeszcze raz podkreślić, że w gospodarce rynkowej nie ma konieczności ani możliwości, by samorząd lokalny generował instrumenty interwencji publicznej

we wszystkich zarysowanych powyżej sferach. Ich wypełnienie zmierzające do osiągnięcia zarysowanej wizji rozwoju miasta jest przedmiotem partnerskiego i synergicznego współdziałania: samorządu, biznesu, świata nauki, mieszkańców oraz reprezentujących ich instytucji społeczeństwa obywatelskiego. Natomiast samorząd lokalny jest gotów do tego, by odpowiedzialnie i konsekwentnie tworzyć warunki rozwoju miasta. Istotą jego roli są użyte w zapisie nazw priorytetów sformułowania: wspieranie tworzenia, wzmacnianie kompetencji, animowanie procesów. Komplementarnie do przyjętych priorytetów strategicznych należy traktować uczestniczenie Gliwic w procesach rozwojowych Konurbacji Górnośląskiej w partnerskiej współpracy z innymi samorządami. Kierunki i rytm zaangażowania w te procesy wyznaczane są treścią innych dokumentów strategicznych i operacyjnych, przede wszystkim wspomnianej wcześniej strategii ZIT.

4.3. Priorytety rozwoju

4.3.1. Priorytet I - Rozwój gospodarki

Istotą tego priorytetu jest konsekwentne rozwijanie powiązań biznesowych, zapewnienie atrakcyjności inwestycyjnej Gliwic i zatrzymanie (zakotwiczenie) inwestorów, dzięki czemu: osiągana jest wysoka dynamika rozwoju gospodarczego, dywersyfikuje się struktura gospodarki lokalnej, stając się bardziej odporną na cykle koniunkturalne, kryzysy i zmiany. Celami strategicznymi w ramach tak rozumianego priorytetu są:

- CS.1.1. Kreacja nowych firm technologicznych,
- CS.1.2. Aktywizacja branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy,
- CS.1.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla spędzania czasu wolnego.

Priorytet ten ukierunkowany jest na tożsamość gospodarki miasta.

4.3.2. Priorytet II - Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych

Istotą tego priorytetu jest tworzenie warunków dla rozwoju inicjatyw świadomościowych oraz edukacyjnych, dzięki którym mieszkańcy Gliwic są przygotowani do uczestniczenia w procesach rozwojowych w mieście i podejmowania odpowiedzialności za własne życie. Dotyczy to każdego aspektu życia Gliwiczian – spraw osobistych oraz aktywności zawodowej czy realizacji własnych pasji. Celami strategicznymi w ramach tak rozumianego priorytetu są:

- CS.2.1. Umacnianie roli oddolnych inicjatyw mieszkańców i instytucji pozarządowych w życiu miasta,
- CS.2.2. Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym,
- CS.2.3. Zwiększanie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych w pełnym przekroju społecznym mieszkańców.

Priorytet ten ukierunkowany jest na tożsamość mieszkańców miasta.

4.3.3. Priorytet III - Procesy metropolizacyjne

Istotą tego priorytetu jest uruchamianie publicznych i prywatnych przedsięwzięć w przestrzeni miasta, które pozwalają wypuklić jego atuty, w tym szeroko rozumiane dziedzictwo, oraz przyczyniają się do tworzenia nowej oferty miasta o wymiarze ponadlokalnym. Dzięki takiemu podejściu miasto staje się atrakcyjne nie tylko dla obecnych mieszkańców lecz także dla mieszkańców tymczasowych, takich jak studenci czy menedżerowie firm. W konsekwencji rośnie zainteresowanie Gliwicami jako dobrym miejscem do zamieszkania i aktywności zawodowej. Zwiększa się także zainteresowanie mieszkańców subregionów centralnego i zachodniego

województwa śląskiego oraz wschodniej części województwa opolskiego spędzaniem czasu wolnego w Gliwicach. Celami strategicznymi w ramach tak rozumianego priorytetu są:

CS.3.1. Wzmacnianie oferty ponadlokalnej w wizerunkowych przestrzeniach miasta,

CS.3.2. Tworzenie zróżnicowanej oferty mieszkaniowej w centrum miasta i na terenach rezydencjalnych,

CS.3.3. Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście.

Priorytet ten ukierunkowany jest na tożsamość miasta jako jednostki urbanistycznej.

4.4. Cele strategiczne i operacyjne

4.4.1. Priorytet I. Rozwój gospodarki

Cel strategiczny CS.1.1. Kreacja nowych firm technologicznych

Do tej pory siła gospodarki Gliwic wynikała przede wszystkim z dużych firm ulokowanych na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Od paru lat pojawia się coraz więcej firm technologicznych w branżach takich jak: IT, inżynieria przemysłowa, automatyka przemysłowa, energia, lotnictwo oraz innych, z którymi do tej pory Gliwice nie były kojarzone. Istotną rolę w ich powstaniu odgrywały między innymi Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. Chcąc zabezpieczyć dynamikę rozwoju gospodarki w najbliższej dekadzie, Gliwice stawiają na firmy technologiczne. Zapewniać one będą nowe kompetencje oraz wytwarzać nowe produkty i usługi, które wdrażane będą na rynkach międzynarodowych. Pozwoli to na pozycjonowanie Gliwic jako miasta o szczególnych potencjałach, co może przyciągać uwagę koncernów międzynarodowych, które szukają miejsca dla swoich nowych inwestycji. Innymi słowy, skupiając się na rozwoju firm technologicznych, Gliwice mogą zwiększyć swoją atrakcyjność inwestycyjną również dla innych przedsiębiorstw. Sukces tego procesu uwarunkowany jest dostępem ludzi i firm z pomysłem do infrastruktury, kapitału wysokiego ryzyka, doradztwa specjalistycznego oraz pracowników o specyficznych kompetencjach.

Cele operacyjne

- C.1.1.1. Trwałe ulokowanie w mieście co najmniej 1 instytucji dokonującej inwestycji kapitałowych w firmy technologiczne od 2015 r.
- C.1.1.2. Udostępnienie 10.000 m² powierzchni dla firm technologicznych od 2016r
- C.1.1.3. Uzbrojenie komunikacyjne i w media terenów pod strategiczne inwestycje do 2018 r. w tym terenów specjalnej strefy ekonomicznej.

Zapraszamy:

- ☐ właścicieli i zarządców gruntów i nieruchomości biurowych i przemysłowych do przygotowywania nowych powierzchni inwestycyjnych oraz lokalizacji firm w Gliwicach;
- ☐ deweloperów nieruchomości biurowych i przemysłowych do lokowania nowych przedsięwzięć w Gliwicach;
- ☐ instytucje kapitałowe do nawiązania współpracy z Parkiem Naukowo-Technologicznym „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląską Agencją Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. w obszarze kreacji nowych firm technologicznych;
- ☐ firmy średnie i duże do analizowania własnego potencjału technologicznego mając na uwadze możliwości kreowania firm typu spin-off, spin-out w Gliwicach;
- ☐ absolwentów szkół wyższych i młodych naukowców do rozwoju swojej kariery dzięki szerokim możliwościom prowadzenia własnego biznesu w Gliwicach.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ doroczne spotkanie promujące możliwości inwestycyjne w Gliwicach oraz promocję ofert inwestycyjnych podczas targów i wydarzeń promocyjnych w kraju i zagranicą;
- ☐ systematyczną aktualizację planu zagospodarowania przestrzennego;
- ☐ kompleksową informację i wsparcie w zakresie uzyskania pozwoleń na budowę wymaganych dla projektów inwestycyjnych;
- ☐ współpracę z inwestorami w przygotowaniu terenów inwestycyjnych;
- ☐ wsparcie firm technologicznych m.in. za pośrednictwem Górnośląskiej Agencji Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o. oraz Parku Naukowo-Technologicznego „Technopark Gliwice” Sp. z o.o.

Cel strategiczny CS.1.2. Aktywizacja branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy

Miasto Gliwice rozwinęło się jako centrum logistyczne dzięki infrastrukturze drogowej i kolejowej, a także dzięki jego centralnej lokalizacji i masie krytycznej firm logistycznych, które obecnie współpracują w ramach Śląskiego Klastra Logistyki. Baza logistyczna będzie istotnym atutem dla przyciągania nowych inwestorów i również dla obecnych firm zagranicznych, które myśląc będą o nowych projektach inwestycyjnych. To właśnie dobra infrastruktura oraz obsługa logistyczna, a także dostęp do wykwalifikowanych pracowników czyni dziś Gliwice konkurencyjną lokalizacją dla sektora motoryzacji. Na tle wielkich zmian, które rysują się w tym sektorze w Unii Europejskiej na przestrzeni najbliższych dziesięciu lat, Gliwice mogą stać się istotnym centrum motoryzacji aktywnym w nowych obszarach technologicznych i procesowych. Ważną rolę odgrywać powinna Politechnika Śląska oraz inne jednostki naukowe realizujące wspólne przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe z firmami. Z kolei rozwój firm technologicznych, w tym w branży IT, wymagać będzie zaangażowania zespołów jednostek naukowych oraz młodych absolwentów w perspektywicznych niszach. W szczególności oczekuje się dużej aktywności Politechniki Śląskiej w życiu gospodarczym. Mając na uwadze, że województwo śląskie w swoich dokumentach strategicznych przewiduje uruchomienie do 2020 roku co najmniej dwóch klastrów o znaczeniu światowym, Gliwice pretendują do tego, by rozwijać w tym okresie jeden z nich. Dzięki różnorodnym formom współpracy, przedsiębiorstwa w Gliwicach będą w stanie bardziej elastycznie dostosować się do zmian na rynku i efektywnie wykorzystać szanse. Przewiduje się, że sytuacja ta wpłynie pozytywnie na konkurencyjność firm na arenie międzynarodowej i wspierać będzie procesy internacjonalizacji.

Cele operacyjne

- C.1.2.1. Co najmniej 2 tematyczne programy technologiczne koordynowane przez Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląską Agencję Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o., realizowane w ramach porozumień firm i jednostek naukowych od 2015r.
- C.1.2.2. 3 tematyczne programy kształcenia realizowane przez porozumienia firm od 2015 r.
- C.1.2.3. 1 inicjatywa klastrowa wywodząca się z Gliwic osiągająca poziom rozwoju pozwalający na sklasyfikowanie w kategorii „World-Class-Cluster” do 2020 r.

Zapraszamy:

- ☐ biznes do uwzględnienia w swoich strategiach współpracy badawczo-rozwojowej z jednostkami naukowymi z Gliwic;
- ☐ liderów biznesowych i naukowych do wspólnego z Parkiem Naukowo-Technologicznym „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląską Agencją Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o. inicjowania współpracy technologicznej i edukacyjnej;
- ☐ średnie i duże firmy do dostrzegania potencjału małych, specjalistycznych przedsiębiorstw działających na terenie Gliwic;
- ☐ jednostki naukowe do prowokowania nowych, przyszłościowych tematów współpracy badawczo-rozwojowej;
- ☐ środowiska edukacyjne i kształcenia ustawicznego do podejmowania dialogu wokół kluczowych profili kompetencyjnych.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ wsparcie w pierwszej fazie rozwoju branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy;
- ☐ utrzymanie i rozwój sieci infrastruktury komunikacyjnej w tym: podtrzymanie funkcjonowania portu rzecznego i rozwój lotniska.

Cel strategiczny CS.1.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla spędzania czasu wolnego

Gliwice oceniane są przez podmioty aktywne w dziedzinie usług wolnego czasu jako przestrzenny zbiór silnych „wysp” z ciekawą ofertą. Do nich dziś i w najbliższej przyszłości zaliczyć można: Rynek, dzielnicę Akademicką, Halę sportowo-widowiskową przy ul. Akademickiej, parki, obiekty rewitalizowane, obiekty radiostacji, obiekty sportowe i kulturalne. Miejsca te stanowią impuls dla wypełnienia przez inicjatywy prywatne przestrzeni między nimi.

Jako katalizator nowych przedsięwzięć zwiększających atrakcyjność Gliwic w obszarze spędzania czasu wolnego, Gliwice stawiają na udostępnienie infrastruktury dla nowych podmiotów, wspieranie wydarzeń kulturalnych i kulturalno-oświatowych oraz rozwój inicjatywy klastrowej w dziedzinie spędzania czasu wolnego. Oferta usług dla spędzania czasu wolnego będzie nie tylko skierowana do mieszkańców Gliwic ale również do osób spoza miasta.

Cele operacyjne

- C.1.3.1. 60 000 m² nieruchomości w zasobach miasta oferowanych na cele usług spędzania czasu wolnego do 2022 r.
- C.1.3.2. 20 nowych publicznie dostępnych małych przestrzeni rekreacyjnych o znaczeniu dzielnicowym oddanych do użytku do 2020 r.
- C.1.3.3. Mechanizm inkubacji i wspierania wydarzeń kulturalnych i kulturalno-oświatowych dostępny od 2015 r.
- C.1.3.4. 1 ugruntowana inicjatywa klastrowa w dziedzinie spędzania czasu wolnego do 2016 r.

Zapraszamy:

- ☐ mieszkańców Gliwic do wybierania i promowania atrakcji lokalnych;
- ☐ osobowości świata kultury i sztuki do rozwijania swojej działalności w Gliwicach;
- ☐ inwestorów do uruchamiania nowych przedsięwzięć biznesowych związanych ze spędzaniem czasu wolnego;
- ☐ małych przedsiębiorców do aktywnego poszukiwania nisz rynkowych związanych ze świadczeniem usług dla spędzania czasu wolnego;
- ☐ prywatnych przedsiębiorców do realizacji celów publicznych z wykorzystaniem powierzonego majątku Miasta.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ klimat otwartości na różnorodność, ekspresję i kreatywność;
- ☐ mechanizm wspierania wydarzeń kulturalnych w dwuletnim okresie inkubacji;
- ☐ współpracę w zakresie podejmowania przedsięwzięć publiczno-prywatnych służących uruchamianiu publicznie dostępnych przestrzeni spędzania czasu wolnego;
- ☐ konsekwentne wzbogacanie Gliwic w infrastrukturę;
- ☐ nakłady inwestycyjne na urządzenie przestrzeni publicznej w centralnej części miasta;
- ☐ trwałe i efektywne funkcjonowanie wytworzonego majątku Miasta.

4.4.2. Priorytet II. Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych

Cel strategiczny CS.2.1. Umacnianie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu miasta

W ostatnich latach między innymi dzięki działaniom Gliwickiego Centrum Organizacji Pozarządowych, Ośrodka Pomocy Społecznej oraz licznych organizacji pozarządowych zrealizowano wiele inicjatyw, w których bezpośrednio zaangażowano mieszkańców, co pozytywnie wpłynęło na jakość życia różnych grup społecznych w mieście. Współpraca Miasta Gliwice z organizacjami pozarządowymi jest fundamentem dla profesjonalizacji i specjalizacji tego sektora w najbliższych latach. W dłuższej perspektywie pozwala ona miastu przekazywać kolejne zadania publiczne do realizacji przez partnerów społecznych. Jednocześnie społeczność Gliwic w ramach inicjatyw lokalnych, ale przede wszystkim z własnej inicjatywy, musi stać się bardziej zaradna, aby wykorzystać własny potencjał i znaleźć rozwiązania dla zmian społecznych, które nas czekają. Chcąc dbać o rozwój społeczno-gospodarczy do 2022 roku, trzeba zapewnić, by dzisiejsza młodzież o szczególnych kompetencjach przywódczych miała odpowiednie szanse, aby podjąć aktywną rolę w życiu społecznym i gospodarczym w Gliwicach. Gliwickie szkoły ponadgimnazjalne kładły w ostatnich latach duży nacisk na rozwój przedsiębiorczości. Jednak należy zachęcać młodych ludzi na szerszą skalę do własnych inicjatyw społecznych i gospodarczych. Programy kształtowania liderów będą dla gliwickich dzieci możliwością rozwoju ich kompetencji i postaw obywatelskich.

Cele operacyjne

- C.2.1.1. Malejący odsetek ofert odrzucanych z powodów formalnych
- C.2.1.2. 5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczących w rocznych fakultatywnych programach kształtowania liderów od 2015 r.

Zapraszamy:

- ☐ instytucje pozarządowe i prywatnych przedsiębiorców do profesjonalizacji swoich usług, aby stać się partnerem samorządu w realizacji lokalnych usług publicznych;
- ☐ młodzież do angażowania się w inicjatywy na rzecz swych społeczności lokalnych;
- ☐ szkoły podstawowe i gimnazjalne do inspirowania młodzieży do odpowiedzialności społecznej;
- ☐ biznes do realizacji swych strategii społecznej odpowiedzialności przez wspieranie inicjatyw obywatelskich w Gliwicach.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ gotowość współfinansowania oddolnych inicjatyw skierowanych do dzieci i młodzieży, zorientowanych na kształtowanie liderów;
- ☐ otwartość na partycypację sektora pozarządowego oraz prywatnych przedsiębiorców w realizacji zadań własnych samorządu.

Cel strategiczny CS.2.2. Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym

Miasto Gliwice w kontekście swojej polityki prewencyjnej poświęca uwagę mobilizowaniu mieszkańców do umiejętnego dbania o ich własny los w wymiarach zawodowym, zdrowia, życia rodzinnego. Dlatego Gliwice konsekwentnie inwestują w edukację i zaplecze sportowe. W kolejnych latach potrzebne jest jednak dalsze aktywizowanie potencjału rynku pracy. Osiągać to można przez uelastycznienie tych schematów kształcenia i działania, które pozwolą mieszkańcom szybciej dopasowywać się do zmieniających się warunków. Są wśród nich lokalne pakiety zatrudnienia oraz kursy kwalifikacyjne. Należy także przyjąć perspektywę dłuższego okresu i rozwijać w młodzieży zaradność. Nowoczesny system edukacji ma przede wszystkim wspierać atrakcyjność inwestycyjną Gliwic.

Cele operacyjne

- C.2.2.1. Zmiana schematów kształcenia uwzględniająca zaradność i postawy przedsiębiorcze w całym przekroju kształcenia, wdrożona w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych od 2016 r.
- C.2.2.2. Oferta kursów kwalifikacyjnych zawodowych jako formuła restrukturyzacji szkolnictwa zawodowego dostępna od 2016 r.
- C.2.2.3. 500 bezrobotnych rocznie objętych lokalnymi pakietami zatrudnienia między instytucjami rynku pracy i przedsiębiorstwami od 2016 r.

Zapraszamy:

- ☐ szkoły do proponowania autorskich koncepcji zmian w kształceniu;
- ☐ szkoły i przedsiębiorstwa do realizacji wspólnych przedsięwzięć przybliżających młodym ludziom profile zawodowe w gospodarce lokalnej;
- ☐ instytucje rynku pracy i przedsiębiorstwa do komunikowania swoich ofert i potrzeb w ramach wspólnie wypracowanych pakietów zatrudnienia.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ wsparcie procesów zmian w edukacji przez realizację projektów finansowanych z krajowych i międzynarodowych środków publicznych;
- ☐ skuteczne upowszechnianie informacji o ofercie miasta i partnerów społecznych pozwalającej wykorzystać życiowe szanse;
- ☐ przyjazny klimat dla rozwoju gospodarczego.

Cel strategiczny CS.2.3. Zwiększanie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych w pełnym przekroju społecznym mieszkańców

Gliwice dysponują silnymi atutami dla rozwoju nowoczesnych usług informacyjnych i komunikacyjnych na obszarze miasta oraz poza jego granicami. Śląska Sieć Metropolitalna jako spółka miejska współpracuje z kilkunastoma gminami nad rozwojem szerokopasmowego dostępu do Internetu. Podmiot ten również jest gotowy do wdrożenia kolejnych projektów w zakresie inteligentnego transportu, monitoringu oraz aplikacji mobilnych związanych z konkretnymi usługami publicznymi. Dzięki nim mieszkańcy i osoby odwiedzające Gliwice w przyszłości będą miały szanse swobodnie - niezależnie od miejsca i czasu - korzystać ze spersonalizowanej treści informacji o mieście, wydarzeniach i sprawach potrzebnych im w codziennym życiu. Mając na uwadze dynamikę rozwoju nowych usług informacyjnych i komunikacyjnych w Polsce i na świecie na tle różnych wyzwań społecznych (edukacja na odległość, usługi zdrowia na odległość, monitoring osób starszych, integracja osób starszych w życiu społecznym), Gliwice staną się obszarem pilotażowym dla testowania i pierwszego wdrożenia nowych usług teleinformatycznych, w tym aplikacji mobilnych.

Cele operacyjne

- C.2.3.1. 30% mieszkańców regularnie korzystających z systemu świadczenia usług w mieście w ramach e-urzędu oraz elektronicznych biur obsługi klienta podmiotów świadczących usługi komunalne od 2020 r.
- C.2.3.2. Darmowy dla odbiorcy system personalizowanej informacji o mieście dostępny za pośrednictwem urządzeń mobilnych od 2015 r.
- C.2.3.3. Zapewnianie przez co najmniej 2 operatorów warunki techniczne na całym terytorium miasta, pozwalające na korzystanie z najszybszego dostępnego na polskim rynku standardu transferu danych sieci komórkowej od 2016 r.

Zapraszamy:

- ☐ biznes do kreowania komercyjnych usług i treści lokalnych na platformie informatycznej Gliwic;
- ☐ instytucje publiczne do kreowania treści na potrzeby platformy informatycznej Gliwic;
- ☐ mieszkańców do korzystania z usług administracyjnych on-line oraz z innych usług publicznych zapewnianych drogą elektroniczną.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ zaangażowanie Śląskiej Sieci Metropolitalnej w mechanizm tworzenia platformy informatycznej do rozwoju nowych usług publicznych i prywatnych on-line.

4.4.3. Priorytet III. Procesy metropolizacyjne

Cel strategiczny CS.3.1. Wzmacnianie oferty ponadlokalnej w wizerunkowych przestrzeniach miasta

Gliwice dążą do wykreowania wyraźnego profilu kulturowego na mapie festiwali, koncertów i innych spotkań. Mimo wielu odbywających się w mieście wydarzeń, coraz częściej Gliwice postrzegane są przez pryzmat bogatego środowiska i tradycji jazzowych. Ponadto kreowane będą inne, ciekawe oferty spędzania czasu w Gliwicach dla mieszkańców Aglomeracji Górnośląskiej, innych miejscowości znajdujących się w promieniu 100 km wokół Gliwic. Środowisko kulturowe jest zwolennikiem rozwoju obecnie organizowanych festiwali o randze ogólnopolskiej w kierunku zwiększenia ich pozycji międzynarodowej. Stawia się raczej na wykreowanie własnych ofert, niż na „podkupywanie” i „podpatrywanie” od innych. Jest to ścieżka bardziej odważna, trudniejsza, ale z drugiej strony daje w dłuższej perspektywie czasu silniejszą pozycję miasta z niepowtarzalną ofertą.

Cele operacyjne

- C.3.1.1. 1 cykliczne wydarzenie o zasięgu międzynarodowym w stałym kalendarium imprez w mieście od 2020 r.
- C.3.1.2. Doroczne wydarzenie sportowe co najmniej europejskiej rangi w stałym kalendarium imprez od 2020 r.
- C.3.1.3. 3 koncerty rangi międzynarodowej rocznie od 2018 r.
- C.3.1.4. 2 międzynarodowe wydarzenia o charakterze kongresowym lub targowym dla co najmniej 500 odbiorców każde, rocznie od 2018 r.

Zapraszamy:

- ☐ mieszkańców województw śląskiego i opolskiego oraz z Kraju Śląsko-Morawskiego (Republika Czeska) do odkrywania Gliwic w weekendy;
- ☐ animatorów życia kulturalnego w mieście do tworzenia masy krytycznej pozwalającej na lepsze pozycjonowanie już oferowanych wydarzeń;
- ☐ impresariaty i agencje organizujące wydarzenia do włączenia się w rozwijanie i oferowanie imprez o skali co najmniej krajowej z wykorzystaniem rozwijającej się w Gliwicach infrastruktury;
- ☐ jednostki naukowe, firmy, instytucje otoczenia biznesu do rozważenia Gliwic jako atrakcyjnej lokalizacji kongresów lub targów tematycznych.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ współpracę przy organizacji i promocji wydarzeń;
- ☐ wsparcie organizacji wydarzeń o zasięgu krajowym/międzynarodowym.

Cel strategiczny CS.3.2. Tworzenie zróżnicowanej oferty mieszkaniowej w centrum miasta i na terenach rezydencjalnych

Możliwości i warunki zamieszkania w mieście jednoznacznie determinują jego rozwój. Z jednej strony budują tożsamość mieszkańców, z drugiej gwarantują udziały w podatkach osób, które osiedlają się w mieście na stałe. W warunkach województwa śląskiego Gliwice są „dobrym adresem”. Tu warto mieszkać i można się tym szczycić. Zarówno w centrum miasta jak i na przedmieściach wciąż istnieje niewykorzystany potencjał tworzenia oferty mieszkaniowej. Deweloperzy prywatni i publiczni stoją przed wyzwaniem inwestowania w rozwój ciekawych lokalizacji dla ludzi młodych, w tym młodych małżeństw i rodzin lecz także dla ludzi zamożnych oraz tych, którzy będąc w podeszłym wieku są skłonni wybrać mniejsze, komfortowe apartamenty z infrastrukturą dedykowaną dla seniorów. Tego rodzaju szerokie podejście do rynku mieszkaniowego pozwoli stworzyć nowe obiekty oraz w ciekawy sposób ożywić istniejące – na przykład kamienice w centrum. Nastawienie na różne grupy społeczne zwiększy atrakcyjność Gliwic nie tylko dla obecnych mieszkańców. Będzie także atutem dla tych, którzy postanowią pozostać w mieście tuż po studiach jak i dla tych, którzy zdecydują się zlokalizować w mieście swój biznes.

Cele operacyjne

- C.3.2.1. 200 mieszkań w centralnych obszarach miasta wprowadzonych na rynek do 2020 r.
- C3.2.2. 400 mieszkań o powierzchni 50-100 m² oraz domów w zabudowie szeregowej poza ścisłym centrum, wprowadzonych na rynek do 2020 r.
- C.3.2.3. 50 domów o powierzchni użytkowej pow. 250 m² oddanych do użytku lub wprowadzonych na rynek do 2020 r.

Zapraszamy:

- ☐ deweloperów i właścicieli nieruchomości do kreowania projektów skierowanych do młodego pokolenia;
- ☐ dobrze sytuowanych mieszkańców Aglomeracji Górnośląskiej do wyboru Gliwic jako korzystnego miejsca zamieszkania.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ przygotowanie do sprzedaży gruntów pod budownictwo mieszkaniowe,
- ☐ kompleksową informację dla deweloperów w procesach przygotowania inwestycji mieszkaniowych.

Cel strategiczny CS.3.3. Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście

Miasto o aspiracjach większych niż bycie ważnym ośrodkiem w najbliższym otoczeniu musi stawiać na rozwój edukacji. Stanowi ona bowiem magnes dla napływu młodych ludzi, którzy swoim stylem życia budują klimat miejsca, a spędzając czas w mieście poznają je i podejmują pierwsze decyzje o przyszłym zamieszkanu. Gliwickie uczelnie wyższe – a szczególności Politechnika Śląska – są bardzo ważne w tych procesach. To one w głównej mierze budują prestiż Gliwic jako miasta akademickiego i perspektyw dla młodych ludzi. Często jednak nie tylko studia są ważne. Warto, by już wcześniej młodzi ludzie mogli czerpać wysokiej jakości edukację, która pozwoli im myśleć i działać w kategoriach świata „globalnej wioski”. Pomaga w tym dobre kształcenie w językach obcych. Ono z kolei jest w Gliwicach szczególnie ważne, gdyż pozwala także zatrzymać w mieście rodziny międzynarodowego managementu czy też naukowców.

Cele operacyjne

- C.3.3.1. 15 kierunków studiów rocznie realizowanych w mieście w systemie gwarantującym szczególne przywileje ze względu na użyteczność dla gospodarki (np. stypendia w ramach kierunków zamawianych, stypendia fundowane) od 2018 r.
- C.3.3.2. 10 kierunków studiów II stopnia rocznie realizowanych w mieście w językach obcych od 2018 r.
- C.3.3.3. Możliwość zrealizowania w mieście pełnego cyklu kształcenia: szkoła podstawowa – liceum, w co najmniej 2 językach obcych od 2020 r.

Zapraszamy:

- ☐ młodzież z południa Polski do studiowania w Gliwicach;
- ☐ biznes do angażowania się w procesy dydaktyczne na uczelniach i organizowanie inicjatyw dla studentów;
- ☐ uczelnie do intensywnej współpracy dydaktycznej z sektorem biznesu, między innymi wspieranej zewnętrznymi środkami finansowymi;
- ☐ koncerty międzynarodowe do dialogu z samorządem lokalnym i uczelniami na temat przewidywanych potrzeb w zakresie kompetencji.

Samorząd lokalny zapewni:

- ☐ rozwój kwalifikacji i kompetencji językowych młodych ludzi między innymi przez rozwój klas dwujęzycznych i udział w programach międzynarodowych.

5. Postanowienia wdrożeniowe

5.1. System wdrażania strategii

5.1.1. Instytucjonalne aspekty wdrażania strategii i monitoringu

„Strategia rozwoju miasta Gliwice do roku 2022” to opracowanie będące jednym z fundamentów systemu zarządzania strategicznego w mieście. Na system ten składają się trzy zasadnicze, wzajemnie dopełniające się bloki, obejmujące:

- ☐ formułowanie strategii,
- ☐ wdrażanie strategii poprzez Gliwicki Program Wdrażania Strategii,
- ☐ monitoring rezultatów wdrażania strategii.

Wśród głównych grup podmiotów, których postawa i aktywność wpłynie na skuteczność wdrażania strategii należy wskazać:

- ☐ jednostki publiczne,
- ☐ organizacje pozarządowe,
- ☐ przedsiębiorstwa,
- ☐ jednostki naukowe i uczelnie wyższe,
- ☐ mieszkańców,
- ☐ samorząd lokalny.

Ich rola jest wiodąca w definiowaniu i realizowaniu projektów przyczyniających się do osiągania celów rozwojowych miasta. Samorząd lokalny bierze główną odpowiedzialność za formułowanie i monitorowanie strategii oraz zapewnienie funkcjonowania systemu realizacji projektów.

5.1.2. Formułowanie strategii

Procedura partnerskiego opracowania aktualizacji strategii została opisana wcześniej. Po zakończeniu konsultacji społecznych oraz stosownych procedur administracyjnych Prezydent Miasta przedstawia Radzie Miejskiej propozycję zaktualizowanej wersji strategii pod obrady. Strategia jest przyjmowana uchwałą Rady Miejskiej. Wydziałem Urzędu Miasta właściwym do spraw strategii jest Biuro Rozwoju Miasta.

5.1.3. Gliwicki Program Wdrażania Strategii

W okresie 2014-2022 Samorząd Miasta planuje wdrażać strategię poprzez Miejski System Zarządzania Projektami, z wykorzystaniem utworzonego już systemu do monitorowania realizacji projektów w mieście, tj. Gliwickiego Programu Wdrażania Strategii. Wprowadzanie nowych i aktualizacja już istniejących projektów w systemie będzie się odbywała zgodnie z zasadami określonymi w Zarządzeniu Prezydenta miasta Gliwice nr PM 1672/15 w sprawie zasad zgłaszania oraz aktualizacji projektów w Gliwickim Programie Wdrażania Strategii.

W pierwszej wersji Gliwicki Program został opracowany na bazie listy dotychczas planowanych działań i projektów oraz inicjatyw zgłoszonych podczas warsztatów z udziałem przedstawicieli środowisk:

gospodarczego, naukowego, edukacyjnego, kulturowego i społecznego w czerwcu i lipcu 2013 roku. Umieszczenie projektu w bazie nie jest związane z żadnego rodzaju procedurą konkursową. Jest ono wyrazem gotowości różnych środowisk do współpracy w realizacji strategii; natomiast nie stanowi podstawy nawiązania jakiegokolwiek rodzaju zobowiązań Miasta Gliwice wobec partnerów zewnętrznych.

Przygotowywaniu i realizacji projektów w ramach Gliwickiego Programu Wdrażania Strategii sprzyjać będzie następująca sekwencja działań wdrożeniowych:

- ☐ Udostępnienie przez Biuro Rozwoju Miasta na stronie internetowej (www.gliwice.eu) formularza karty projektu (załącznik nr 2), Bieżąca aktualizacja bazy projektów;
- ☐ Organizowanie seminariów tematycznych, w ramach których podmioty reprezentujące różne środowiska analizują sytuację w mieście, definiują strategiczne działania i określają możliwości finansowania tych przedsięwzięć ze środków własnych i zewnętrznych;
- ☐ Prowadzenie przez Biuro Rozwoju Miasta stałego monitoringu wewnętrznych i zewnętrznych środków, które będą mogły być wykorzystane na rzecz realizacji projektów;
- ☐ Organizowanie przez Biuro Rozwoju Miasta spotkań informacyjnych na temat stanu realizacji Strategii.

Miejski System Zarządzania Projektami i kluczowy dla niego Gliwicki Program Wdrażania Strategii będą swoim zakresem obejmowały

- ☐ w pierwszej kolejności projekty znajdujące osadzenie w niniejszej strategii,
- ale także projekty wynikające z:
- ☐ już podjętych zobowiązań inwestycyjnych i realizacyjnych samorządu Gliwic,
  - ☐ strategii rozwoju subregionu centralnego oraz strategii ZIT,
  - ☐ innych, odrębnie wymaganych prawem lokalnych strategii i programów tworzonych przez samorząd
  - ☐ z innych, istotnych dla miasta przedsięwzięć.

5.1.4. Monitoring rezultatów wdrażania strategii

W zakresie monitorowania rezultatów wdrażania strategii organom samorządu Gliwic, Miejskim Jednostkom Organizacyjnym oraz koordynatorom przypisać można precyzyjnie opisane role:

Podmiot	Rola we wdrażaniu strategii
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Nadzorowanie realizacji strategii, ☐ uchwalanie zmian w treści strategii.
Prezydent Miasta	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Przedstawianie Radzie Miejskiej propozycji weryfikacji treści strategii zgodnie z procedurą wprowadzania zmiany do uchwały, uregulowaną w przepisach wewnętrznych, ☐ nadzór nad realizacją działań operacyjnych w oparciu o Raporty z monitoringu realizacji celów i bieżące wnioski Biura Rozwoju Miasta, odpowiedzialnego za monitorowanie wdrażania strategii rozwoju miasta, ☐ podejmowanie czynności zmierzających do zapewnienia środków finansowych na przyjęte do realizacji działania i projekty, a w szczególności uwzględnianie projektów strategicznych w projekcie budżetu, w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania, ☐ nawiązywanie współpracy z partnerami w realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych podmiotów, m.in.: organów samorządowych, innych gmin lub powiatów, samorządu województwa, instytucji naukowych i państwowych, instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, ☐ podejmowanie decyzji o podjęciu prac nad aktualizacją strategii w oparciu o wnioski wydziałów i jednostek, wyniki analizy stanu miasta i podsumowania realizacji strategii przedstawiane przez Biuro Rozwoju Miasta.
Biuro Rozwoju Miasta (BRM)	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Monitorowanie strategii i uwarunkowań wdrażania, ☐ przyjmowanie propozycji działań i projektów do Gliwickiego Programu Wdrażania Strategii od wydziałów Urzędu Miejskiego oraz podmiotów zewnętrznych, weryfikowanie ich a następnie umieszczenie ich w Programie, ☐ zbieranie i opiniowanie wniosków dotyczących modyfikacji strategii z wydziałów Urzędu Miejskiego, od koordynatorów działań i projektów, Komisji Rady Miejskiej, Rad Osiedlowych, Młodzieżowej Rady Miasta, ☐ coroczne przedkładanie Prezydentowi Miasta Raportu z monitoringu realizacji celów strategicznych oraz wniosków z przeprowadzonej oceny ryzyka na poziomie projektów strategicznych, ☐ przedkładanie co cztery lata Prezydentowi Miasta wniosków z oceny ryzyka realizacji celów strategicznych, ☐ przekazywanie Prezydentowi Miasta wniosków dotyczących modyfikowania strategii (w tym wprowadzania nowych działań, projektów, celów), ☐ promowanie treści strategii, w tym zamieszczanie informacji o strategii i jej modyfikacjach na stronie internetowej www.gliwice.eu

Wydziały Urzędu Miejskiego / Miejskie Jednostki Organizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Dostarczanie informacji do monitoringu wraz z analizą przyczynowo-skutkową, ☐ tworzenie projektów i zgłaszanie ich do Gliwickiego Programu Wdrażania Strategii, ☐ opiniowanie wniosków dotyczących modyfikacji strategii, ☐ opiniowanie zweryfikowanych przez Biuro Rozwoju Miasta wniosków zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne projektów do Gliwickiego Programu Wdrażania Strategii (według merytorycznych kompetencji wydziałów), ☐ bezpośrednia realizacja projektów merytorycznie odpowiadających kompetencjom wydziałów, ☐ pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania planowanych do realizacji projektów.
Koordynatorzy projektów	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Coroczne aktualizowanie informacji o projektach wraz z oceną ryzyka realizacji projektów, zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta PM nr 1672/15 oraz PM nr 50 i 51/11, ☐ działania organizacyjne na rzecz wdrażania konkretnych działań i projektów, w tym pozyskiwanie partnerów wdrażania oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, ☐ Dostarczanie informacji do monitoringu wraz z analizą przyczynowo-skutkową ☐ opiniowanie wniosków dotyczących modyfikacji strategii.

Biuro Rozwoju Miasta odpowiedzialne jest za monitoring realizacji strategii oparty na miernikach przyporządkowanych celom strategicznym oraz monitoring skuteczności wdrażania projektów oparty na informacjach zawartych w kartach projektów, które zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta PM 1672/15, są co roku aktualizowane. Biuro ma do dyspozycji narzędzie informatyczne, które jest dostępne dla podmiotów uczestniczących w procesie wdrażania strategii.

System zarządzania ryzykiem jest integralną częścią systemu przygotowania, realizacji i monitoringu wdrażania strategii i projektów wpływających na jej realizację. Ocena ryzyka jest konsekwentnie prowadzona co roku przez koordynatorów projektów, zgodnie z Zarządzeniem Organizacyjnym nr 50/11 oraz 51/11, którzy określają możliwe zagrożenia związane z realizacją projektów i proponują środki zaradcze. W zależności od wyników przeprowadzonej oceny ryzyka, projekty podlegają modyfikacjom lub odroczeniu w czasie bądź ich dalsza realizacja jest przerywana.

Kolejny proces aktualizacji strategii przewidziany jest na 2019 rok, w odniesieniu do nowych celów polityki regionalnej UE, chyba, że wcześniej wystąpią inne przesłanki, wynikające m.in. z dynamicznych zmian w mieście lub jego otoczeniu.

5.1.5. Źródła finansowania

Miasto Gliwice zaprasza podmioty zewnętrzne do aktywnego udziału w realizacji postanowień strategii. Również w przyszłości miasto przez swoje działania planuje generować impulsy, które mają stymulować inicjatywy rynkowe oraz oddolne inicjatywy społeczne, kulturalne i edukacyjne. W związku z tym, strategia realizowana będzie przy wykorzystaniu między innymi następujących środków:

- ☐ środki własne podmiotów realizujących działania lub projekty wpisane w Plan Działań Samorządu;
- ☐ środki własne Miasta Gliwice przewidziane co roku w budżecie miasta;
- ☐ środki pochodzące z budżetu państwa;
- ☐ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- ☐ inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych;
- ☐ środki pochodzące z międzynarodowych instytucji finansowych;
- ☐ środki innych uczestników procesu wdrażania strategii.

5.1.6. Spójność ze strategią regionalną i strategiami krajowymi

W okresie 2010-2013 zarówno na poziomie regionalnym jak i na poziomie krajowym intensyfikowały się prace nad nowymi dokumentami strategicznymi. Procesy te wynikały przede wszystkim z przygotowania się do nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Cele strategiczne Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022 są spójne z celami dokumentów nadrzędnych.

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022	Strategia rozwoju województwa śląskiego 2020+	Średniookresowa strategia rozwoju kraju	Krajowa strategia rozwoju regionalnego	Długookresowa strategia rozwoju kraju
CS.1.1. Kreacja nowych firm technologicznych	Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność	Wzrost wydajności gospodarki Zwiększenie innowacyjności gospodarki	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
CS.1.2. Aktywizacja branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy				
CS.1.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla spędzania czasu wolnego				
CS.2.1. Umacnianie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu miasta	Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie	Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Rozwój kapitału ludzkiego	Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemów	Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
CS.2.2. Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym				Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Wzrost społecznego kapitału rozwoju
CS.2.3. Zwiększanie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych w pełnym przekroju społecznym mieszkańców	Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie	Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych		Stworzenie Polski Cyfrowej Wzrost społecznego kapitału rozwoju
CS.3.1. Wzmacnianie oferty ponadlokalnej w wizerunkowych przestrzeniach miasta	Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni	Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych		Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
CS.3.2. Tworzenie zróżnicowanej oferty mieszkaniowej w centrum miasta i na terenach rezydencjalnych				
CS.3.3. Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście	Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie	Rozwój kapitału ludzkiego		Wzrost społecznego kapitału rozwoju

5.2. Katalog potencjalnych typów działań komplementarnych

Jak zostało to wskazane w punktach 2.5. oraz 5.1.6. realizacja postanowień niniejszej strategii stanowi element systemu zarządzania rozwojem Gliwic, a jednym z potencjalnych źródeł finansowania działań są środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. Mając na uwadze wykorzystanie instrumentu ZIT, a także potencjał Miasta Gliwice oraz innych kluczowych aktorów w mieście do indywidualnego aplikowania się o wsparcie finansowe w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w poniższej tabeli dokonano przeglądu wersji roboczych (konsultowanych) opracowywanych przez poszczególne instytucje zarządzające programów operacyjnych na lata 2014-2020. Wyboru dokonano przez pryzmat komplementarności. Realizacja strategicznych założeń rozwoju Gliwic będzie pośrednio lub bezpośrednio wzmocniana przez wdrażanie wskazanych działań.

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022		
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania komplementarne i uzupełniające
CS.1.1. Kreacja nowych firm technologicznych	C.1.1.1. Trwałe ulokowanie w mieście co najmniej 1 instytucji dokonującej inwestycji kapitałowych w firmy technologiczne od 2015r.	Inwestycje w infrastruktury badawcze w jednostkach naukowych jako zaplecze dla rozwoju firm technologicznych
	C.1.1.2. Udostępnienie 10.000 m ² powierzchni dla firm technologicznych od 2016r.	Prace badawcze i rozwojowe realizowane przez jednostki naukowe w celu komercjalizacji ich wyników w postaci nowych firm
	C.1.1.3. Uzbrojenie komunikacyjne i w media terenów pod strategiczne inwestycje do 2018r. w tym terenów specjalnej strefy ekonomicznej.	Rozwój innowacyjnych produktów i usług oraz ich wdrożenie na rynku krajowym i zagranicznym Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rozbudowa infrastruktury inkubatorów przedsiębiorczości i ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką Usługi wsparcia realizowane przez instytucje otoczenia biznesu Finansowanie powstania i rozwoju firm technologicznych
CS.1.2. Aktywizacja branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy	C.1.2.1. Co najmniej 2 tematyczne programy technologiczne koordynowane przez Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnosląską Agencję Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o., realizowane w ramach porozumień firm i jednostek naukowych od 2015r.	Inwestycje w infrastruktury badawcze w jednostkach naukowych i w przedsiębiorstwach Prace badawcze i rozwojowe w ramach współpracy między firmami a jednostkami naukowymi
	C.1.2.2. 3 tematyczne programy kształcenia realizowane przez porozumienia firm od 2015r.	Prace badawcze i rozwojowe realizowane przez pojedyncze firmy i konsorcja firm
	C.1.2.3. 1 inicjatywa klastrowa wywodząca się z	Działania zmierzające do zabezpieczenia praw własności intelektualnej na poziomie międzynarodowym a następnie ich komercjalizacji

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022		
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania komplementarne i uzupełniające
	Gliwic osiągnięcie poziom rozwoju pozwalający na sklasyfikowanie w kategorii „World-Class-Cluster” do 2020r.	<p>Internacjonalizacja działalności przedsiębiorstw</p> <p>Wzornictwo przemysłowe</p> <p>Poprawa jakości i adekwatności usług edukacyjnych (rozwojowych) do potrzeb przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw</p> <p>Współorganizowanie i realizacja programów kształcenia we współpracy z pracodawcami</p>
CS.1.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla spędzania czasu wolnego	<p>C.1.3.1. 60 000 m² nieruchomości w zasobach miasta oferowanych na cele usług spędzania czasu wolnego do 2022r.</p> <p>C.1.3.2. 20 nowych publicznie dostępnych małych przestrzeni rekreacyjnych o znaczeniu dzielnicowym oddanych do użytku do 2020 r.</p> <p>C.1.3.3. Mechanizm inkubacji i wspierania wydarzeń kulturalnych i kulturalno-oświatowych dostępny od 2015r.</p> <p>C.1.3.4. 1 ugruntowana inicjatywa klastrowa w dziedzinie spędzania czasu wolnego do 2016r.</p>	<p>Wytwarzanie, udoskonalenie e-usług i produktów cyfrowych</p> <p>Budowa, przebudowa i remont infrastruktury aktywnych form turystyki wraz z zagospodarowaniem otoczenia</p> <p>Tworzenie i rozwój parków tematycznych przyczyniających się do wzrostu ruchu turystycznego wraz z zagospodarowaniem otoczenia</p> <p>Przebudowa lub remont zdegradowanych budynków przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarach miejskich</p> <p>Poprawa stanu obiektów zabytkowych nieruchomości wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków</p> <p>Dostosowanie obiektów zabytkowych do prowadzenia działalności kulturalnej połączonej z działalnością komercyjną</p> <p>Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych i zdegradowanych przestrzeni miejskich</p> <p>Remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia</p>
CS.2.1. Umacnianie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu miasta	<p>C.2.1.1. Malejący odsetek ofert odrzucanych z powodów formalnych.</p> <p>C.2.1.2. 5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczących w rocznych fakultatywnych programach kształtowania liderów od 2015r.</p>	<p>Zakup wyposażenia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania Centrów Usług Społecznych</p>

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022		
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania komplementarne i uzupełniające
CS.2.2. Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym	C.2.2.1. Zmiana schematów kształcenia uwzględniająca zaradność i postawy przedsiębiorcze w całym przekroju kształcenia, wdrożona w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych od 2016r.	Działania zmierzające do energooszczędności Działania zmierzające do świadomego korzystania z zasobów naturalnych Ochrona obszarów nadwodnych poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych
	C.2.2.2. Oferta kursów kwalifikacyjnych zawodowych jako formuła restrukturyzacji szkolnictwa zawodowego dostępna od 2016r.	Budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków
	C.2.2.3. 500 bezrobotnych rocznie objętych lokalnymi paktami zatrudnienia między instytucjami rynku pracy i przedsiębiorstwami od 2016r.	Poprawa infrastruktury ochrony zdrowia Przebudowa lub remont zdegradowanych budynków w celu adaptacji ich na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione Budowa, przebudowa, remont laboratoriów dydaktycznych, sal do praktycznej nauki zawodu Wyposażenie laboratoriów dydaktycznych, sal do praktycznej nauki zawodu Poprawa jakości i adekwatności usług edukacyjnych (rozwojowych) do potrzeb przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw Zmodernizowanie treści i metod kształcenia zawodowego z udziałem pracodawców
CS.2.3. Zwiększanie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych w pełnym przekroju społecznym mieszkańców	C.2.3.1. 30% mieszkańców regularnie korzystających z systemu świadczenia usług w mieście w ramach e-urzędu oraz elektronicznych biur obsługi klienta podmiotów świadczących usługi komunalne od 2020r.	Zakup, utworzenie, udoskonalenie systemów informatycznych zapewniających udostępnienie usług publicznych drogą elektroniczną Utworzenie i udostępnianie treści cyfrowych stanowiących zasoby publiczne (e-administracja, e-edukacja, e-zdrowie)
	C.2.3.2. Darmowy dla odbiorcy system personalizowanej informacji o mieście dostępny za pośrednictwem urządzeń mobilnych od 2015r.	Wytwarzanie, udoskonalenie e-usług i produktów cyfrowych Urządzenia elektronicznej informacji pasażerskiej w czasie rzeczywistym
	C.2.3.3. Zapewniane przez co najmniej 2 operatorów warunki techniczne na całym terytorium miasta, pozwalające na korzystanie z najszybszego dostępnego na polskim rynku standardu transferu danych sieci komórkowej od 2016r.	Systemy pozycjonowania pojazdów

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022		
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania komplementarne i uzupełniające
CS.3.1. Wzmacnianie oferty ponadlokalnej w wizerunkowych przestrzeniach miasta	C.3.1.1. 1 cykliczne wydarzenie o zasięgu międzynarodowym w stałym kalendarium imprez w mieście od 2020r.	Inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej oraz kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu (zintegrowany węzeł przesiadkowy, Parking „Park&Ride”, „Park&Bike”, rozwój obiektów
	C.3.1.2. Doroczne wydarzenie sportowe co najmniej europejskiej rangi w stałym kalendarium imprez od 2020r.	infrastrukturalnych związanych z obsługą podróży)
	C.3.1.3. 3 koncerty rangi międzynarodowej rocznie od 2018r.	Zagospodarowanie przestrzeni miejskich przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarach miejskich
	C.3.1.4. 2 międzynarodowe wydarzenia o charakterze kongresowym lub targowym dla co najmniej 500 odbiorców każde, rocznie od 2018 r.	Przebudowa lub remont zdegradowanych budynków przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarach miejskich Poprawa stanu obiektów zabytkowych nieruchomości wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych i zdegradowanych przestrzeni miejskich
CS.3.2. Tworzenie zróżnicowanej oferty mieszkaniowej w centrum miasta i na terenach rezydencjalnych	C.3.2.1. 200 mieszkań w centralnych obszarach miasta wprowadzonych na rynek do 2020r.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych oraz budowa sieci kanalizacji deszczowej
	C.3.2.2. 400 mieszkań o powierzchni 50-100 m ² oraz domów w zabudowie szeregowej poza ścisłym centrum, wprowadzonych na rynek do 2020r.	Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych Budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę
	C.3.2.3. 50 domów o powierzchni użytkowej pow. 250 m ² oddanych do użytku lub wprowadzonych na rynek do 2020r.	Budowa/rozwój/modernizacja zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych Budowa instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest Zlikwidowanie zagrożenia ekologicznego generowanego przez tereny przemysłowe Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych

Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do Roku 2022		
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania komplementarne i uzupełniające
CS.3.3. Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście	C.3.3.1. 15 kierunków studiów rocznie realizowanych w mieście w systemie gwarantującym szczególne przywileje ze względu na użyteczność dla gospodarki (np. stypendia w ramach kierunków zamawianych, stypendia fundowane) od 2018r.	Dostosowanie programów kształcenia do potrzeb społeczno-gospodarczych, ukierunkowane na wyposażanie studentów w praktyczne umiejętności i kompetencje miękkie Współorganizowanie i realizacja programów kształcenia we współpracy z pracodawcami Kształcenie zamawiane
	C.3.3.2. 10 kierunków studiów II stopnia rocznie realizowanych w mieście w językach obcych od 2018r.	Poszerzenie oferty studiów w językach obcych, skierowanej zarówno do studentów z Polski, jak i do cudzoziemców
	C.3.3.3. Możliwość zrealizowania w mieście pełnego cyklu kształcenia: szkoła podstawowa – liceum, w co najmniej 2 językach obcych od 2020r.	Budowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony bioróżnorodności

---

STRATEGIA ZINTEGROWANEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA GLIWICE DO ROKU 2022

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.

GLIWICE W LICZBACH

Zebrany materiał statystyczny, przedstawia w ujęciu dynamicznym procesy występujące w Gliwicach w ostatnich latach. Wskaźniki dla miasta przedstawione są na tle pozostałych trzynastu miast Aglomeracji Górnośląskiej, a w wielu przypadkach znajduje się także odniesienie do średnich wartości dla całego województwa. Ponadto większość cech została przedstawiona w sposób rankingowy wskazując jednocześnie na pozycję Gliwic względem pozostałych miast. Poniższe tabele stanowią opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl)

L.p.	Jednostka terytorialna	Stale miejsca zameldowania stan na 31 XII ogółem (2007-2009)					
		Faktyczne miejsca zameldowania stan na 31 XII ogółem (2010-2012)					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Katowice	310 751	308 883	307 179	311 421	309 304	307 233
2	Sosnowiec	222 478	221 032	219 352	216 961	215 262	213 513
3	Gliwice	194 426	193 639	193 089	187 830	186 868	186 210
4	Zabrze	189 426	188 678	188 029	181 399	180 332	179 452
5	Bytom	185 841	184 913	183 788	177 266	176 106	174 724
6	Ruda Śląska	145 068	144 460	143 807	143 566	143 024	142 346
7	Tychy	130 427	130 114	130 107	129 507	129 322	129 112
8	Dąbrowa Górnicza	129 143	128 602	128 025	126 079	125 475	124 701
9	Chorzów	113 660	113 302	113 014	111 843	111 536	111 168
10	Jaworzno	95 937	95 685	95 512	94 831	94 580	94 305
11	Mysłowice	75 096	75 143	75 065	75 501	75 428	75 305
12	Siemianowice Śląskie	71 868	71 498	71 086	70 296	69 992	69 539
13	Piekary Śląskie	59 223	58 959	58 677	58 022	57 745	57 502
14	Świętochłowice	54 745	54 571	54 292	53 304	52 813	52 372

L.p.	Jednostka terytorialna	Ludność na 1 km ² - ranking wg 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Świętochłowice	4097	4084	4064	4005	3968	3935
2	Chorzów	3420	3409	3400	3365	3355	3344
3	Siemianowice Śląskie	2809	2789	2773	2757	2745	2727
4	Bytom	2661	2647	2632	2553	2536	2516
5	Sosnowiec	2444	2430	2408	2383	2364	2345
6	Zabrze	2352	2343	2334	2256	2243	2232
7	Katowice	1896	1880	1874	1892	1879	1866
8	Ruda Śląska	1860	1852	1845	1847	1840	1831
9	Tychy	1590	1586	1586	1583	1581	1578
10	Piekary Śląskie	1477	1472	1464	1451	1444	1438
11	Gliwice	1474	1469	1465	1403	1396	1391
12	Mysłowice	1139	1141	1139	1151	1149	1148
13	Dąbrowa Górnicza	682	680	677	668	665	661
14	Jaworzno	626	624	622	621	620	618

L.p.	Jednostka terytorialna	Urodzenia żywe na 1000 ludności - ranking wg 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Tychy	10,2	11,2	11,0	11,4	10,3	10,5
2	Ruda Śląska	9,8	11,0	10,9	10,9	10,1	10,5
3	Piekary Śląskie	8,7	9,6	10,4	9,8	9,8	9,9
4	Mysłowice	9,9	10,8	11,0	10,7	10,1	9,8
5	Chorzów	9,9	10,2	10,9	10,4	9,4	9,6
6	Jaworzno	9,2	9,4	9,6	10,0	9,1	9,5
7	Siemianowice Śląskie	9,3	10,0	10,2	9,8	10,0	9,4
8	Gliwice	8,8	9,8	9,5	9,8	9,3	9,4
9	Bytom	9,2	9,6	9,9	10,0	9,0	9,1
10	Zabrze	8,8	9,6	9,6	10,0	8,7	9,1
11	Świętochłowice	9,8	10,6	10,2	10,8	10,1	9,0
12	Dąbrowa Górnicza	9,0	9,9	9,4	10,4	8,7	8,9
13	Katowice	8,6	8,9	9,4	9,5	8,6	8,8
14	Sosnowiec	8,4	9,1	9,0	8,7	8,3	8,6

L.p.	Jednostka terytorialna	Zgony na 1000 ludności - ranking wg 2012 rosnąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Tychy	8,4	8,5	8,3	8,6	8,9	9,3
2	Zabrze	9,0	9,3	9,3	9,3	9,6	9,9
3	Mysłowice	10,2	9,9	10,6	9,6	9,3	10,1
4	Jaworzno	9,7	10,0	10,1	10,6	10,4	10,3
5	Gliwice	9,9	10,2	9,8	10,3	10,5	10,6
6	Ruda Śląska	11,2	11,2	11,4	11,1	10,9	11,3
7	Dąbrowa Górnicza	10,8	11,1	11,0	10,5	11,6	11,4
8	Siemianowice Śląskie	12,0	11,9	12,7	11,8	11,2	11,6
9	Katowice	11,4	11,5	11,7	11,5	11,7	11,7
10	Świętochłowice	11,5	10,7	11,8	12,2	12,1	11,8
11	Piekary Śląskie	11,0	11,4	11,4	10,5	11,8	11,9
12	Bytom	11,4	10,7	11,0	11,5	11,3	12,1
13	Sosnowiec	11,2	11,6	11,8	11,8	11,7	12,3
14	Chorzów	13,2	13,3	13,2	12,5	13,2	13,3

L.p.	Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 ludności - ranking wg 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Tychy	1,8	2,7	2,7	2,8	1,4	1,1
2	Mysłowice	-0,3	0,8	0,5	1,0	0,8	-0,2
3	Zabrze	-0,2	0,3	0,3	0,8	-0,9	-0,8
4	Jaworzno	-0,5	-0,6	-0,5	-0,6	-1,3	-0,8
5	Ruda Śląska	-1,4	-0,1	-0,5	-0,3	-0,8	-0,8
6	Gliwice	-1,1	-0,4	-0,3	-0,5	-1,2	-1,1
7	Piekary Śląskie	-2,3	-1,8	-1,0	-0,7	-2,0	-2,0
8	Siemianowice Śląskie	-2,7	-1,9	-2,5	-2,0	-1,2	-2,2
9	Dąbrowa Górnicza	-1,8	-1,2	-1,5	-0,1	-2,9	-2,5
10	Świętochłowice	-1,7	-0,1	-1,6	-1,4	-2,0	-2,9
11	Katowice	-2,8	-2,6	-2,3	-2,1	-3,1	-2,9
12	Bytom	-2,2	-1,1	-1,1	-1,5	-2,4	-3,0
13	Chorzów	-3,4	-3,1	-2,4	-2,2	-3,9	-3,7
14	Sosnowiec	-2,8	-2,5	-2,8	-3,2	-3,5	-3,7

L.p.	Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – ranking wg 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Chorzów	58,0	58,7	59,1	59,5	60,0	60,8
2	Katowice	54,3	54,5	55,0	54,7	55,6	56,7
3	Bytom	53,7	54,0	54,5	55,1	55,7	56,6
4	Siemianowice Śląskie	51,2	51,6	52,5	52,9	54,4	55,7
5	Świętochłowice	51,8	52,5	53,2	53,8	54,5	55,4
6	Piekary Śląskie	52,6	52,7	53,1	53,0	54,1	54,9
7	Gliwice	49,6	50,3	50,9	52,2	53,5	54,9
8	Ruda Śląska	52,0	52,4	52,7	52,8	53,4	54,5
9	Sosnowiec	46,3	47,0	47,9	49,6	51,5	53,7
10	Zabrze	51,1	51,0	51,4	52,0	52,7	53,3
11	Jaworzno	51,5	51,3	50,8	50,9	51,5	52,8
12	Mysłowice	49,3	49,5	49,6	49,8	50,5	51,6
13	Dąbrowa Górnicza	44,4	44,8	45,7	47,5	49,0	50,9
14	Tychy	44,3	44,8	45,5	46,7	48,4	50,4

L.p.	Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – ranking wg 2012 rosnąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Mysłowice	81,6	84,7	87,8	91,4	94,9	98,3
2	Ruda Śląska	84,0	87,1	90,0	94,5	97,6	100,9
3	Tychy	83,4	87,6	91,6	94,7	99,4	104,2
4	Świętochłowice	90,6	94,6	98,4	101,3	105,3	110,9
5	Jaworzno	93,2	98,2	102,2	104,2	108,1	113,1
6	Piekary Śląskie	100,7	104,0	107,4	109,2	112,0	115,1
7	Zabrze	94,1	99,1	103,8	107,2	112,5	117,2
8	Dąbrowa Górnicza	100,7	104,8	108,9	110,9	115,9	121,9
9	Bytom	102,2	107,2	112,3	112,9	118,0	123,5
10	Chorzów	108,6	111,7	114,4	116,7	120,0	123,7
11	Siemianowice Śląskie	103,8	108,0	112,0	114,8	119,5	124,0
12	Gliwice	106,9	111,7	116,7	115,9	121,3	126,9
13	Sosnowiec	115,2	120,4	125,7	131,2	138,8	146,0
14	Katowice	121,9	128,3	133,4	140,3	145,9	151,6

L.p.	Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - ranking wg roku 2012 rosnąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Mysłowice	22,2	22,7	23,2	23,8	24,6	25,6
2	Tychy	20,1	20,9	21,8	22,7	24,1	25,7
3	Ruda Śląska	23,7	24,4	25,0	25,7	26,4	27,4
4	Dąbrowa Górnicza	22,3	22,9	23,8	25,0	26,3	28,0
5	Jaworzno	24,8	25,4	25,7	26,0	26,7	28,0
6	Zabrze	24,8	25,4	26,2	26,9	27,9	28,8
7	Świętochłowice	24,6	25,5	26,4	27,1	27,9	29,2
8	Piekary Śląskie	26,4	26,9	27,5	27,7	28,6	29,4
9	Gliwice	25,6	26,5	27,4	28,0	29,3	30,7
10	Siemianowice Śląskie	26,1	26,8	27,7	28,3	29,6	30,8
11	Bytom	27,1	27,9	28,8	29,2	30,2	31,3
12	Sosnowiec	24,8	25,7	26,7	28,2	29,9	31,9
13	Chorzów	30,2	31,0	31,6	32,1	32,7	33,6
14	Katowice	29,8	30,6	31,5	31,9	33,0	34,2

L.p.	Jednostka terytorialna	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) - ranking wg roku 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Ruda Śląska	18,6%	18,4%	18,2%	17,8%	17,6%	17,6%
2	Mysłowice	18,2%	17,9%	17,7%	17,4%	17,2%	17,2%
3	Świętochłowice	17,9%	17,7%	17,5%	17,4%	17,2%	16,9%
4	Chorzów	17,6%	17,5%	17,3%	17,2%	17,1%	16,9%
5	Piekary Śląskie	17,2%	16,9%	16,7%	16,6%	16,6%	16,5%
6	Jaworzno	17,6%	17,1%	16,7%	16,5%	16,3%	16,2%
7	Tychy	16,7%	16,5%	16,3%	16,4%	16,3%	16,4%
8	Bytom	17,3%	16,9%	16,6%	16,7%	16,4%	16,2%
9	Zabrze	17,4%	17,0%	16,7%	16,5%	16,2%	16,0%
10	Siemianowice Śląskie	16,6%	16,4%	16,2%	16,1%	16,0%	16,0%
11	Gliwice	16,0%	15,8%	15,6%	15,9%	15,8%	15,6%
12	Dąbrowa Górnicza	15,3%	15,1%	15,0%	15,3%	15,2%	15,2%
13	Katowice	15,9%	15,5%	15,2%	14,7%	14,5%	14,4%
14	Sosnowiec	14,7%	14,5%	14,4%	14,3%	14,2%	14,2%

L.p.	Jednostka terytorialna	Udział pracujących ogółem w głównym miejscu pracy w ogóle ludności wg stałego miejsca zameldowania - stan na 31 XII - ranking wg 2012 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Katowice	50,1%	51,2%	50,4%			
2	Tychy	33,6%	36,7%	37,6%			
3	Gliwice	36,1%	37,0%	35,8%			
4	Dąbrowa Górnicza	31,9%	31,4%	29,0%			
5	Mysłowice	27,3%	27,0%	28,5%			
6	Ruda Śląska	24,6%	25,3%	25,2%			
7	Sosnowiec	23,1%	23,5%	23,0%			
8	Chorzów	22,5%	23,9%	23,0%			
9	Zabrze	21,2%	21,9%	21,7%			
10	Jaworzno	20,7%	21,4%	21,2%			
11	Piekary Śląskie	19,9%	20,9%	20,8%			
12	Bytom	17,9%	17,7%	18,2%			
13	Siemianowice Śląskie	17,1%	18,3%	17,8%			
14	Świętochłowice	15,7%	16,1%	14,8%			

L.p.	Jednostka terytorialna	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem - ranking wg 2011 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011 ⁸	2012
		[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
1	Katowice	3 727,38	4 150,44	4 494,03		5 013,92	-
2	Jaworzno	3 230,36	3 608,26	3 920,16		4 369,87	-
3	Gliwice	3 146,53	3 495,73	3 654,92		4 020,23	-
4	Dąbrowa Górnicza	3 088,83	3 386,12	3 649,12		4 060,01	-
5	Zabrze	2 804,13	3 095,19	3 232,35		3 572,02	-
6	Tychy	2 766,57	3 073,55	3 127,98		3 443,06	-
7	Sosnowiec	2 524,96	2 880,92	2 988,73		3 236,16	-
8	Siemianowice Śląskie	2 584,80	2 875,42	2 960,73		3 234,32	-
9	Bytom	2 480,20	2 830,20	2 918,55		3 266,64	-
10	Chorzów	2 493,66	2 837,42	2 902,80		3 237,48	-
11	Ruda Śląska	2 510,79	2 777,33	2 889,28		3 179,15	-
12	Mysłowice	2 423,41	2 684,48	2 795,14		3 305,37	-
13	Piekary Śląskie	2 395,67	2 633,21	2 728,81		2 969,61	-
14	Świętochłowice	2 381,12	2 509,03	2 628,03		2 755,39	-

⁸ Rocznik statystyczny 2012 Województwa Śląskiego - Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, 2012r.

L.p.	Jednostka terytorialna	Podmioty gospodarki narodowej - ranking wg 2012 malejąco ⁹					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Katowice	42 769	40 439	40 951	42 819	42 555	44 050
2	Sosnowiec	24 365	24 253	23 484	24 369	23 449	23 776
3	Gliwice	21 458	21 687	22 317	23 255	23 166	23 716
4	Zabrze	14 338	15 552	15 814	16 407	16 176	16 478
5	Bytom	16 116	16 288	16 094	16 590	16 194	16 326
6	Tychy	13 364	13 311	12 982	13 418	13 286	13 607
7	Dąbrowa Górnicza	11 884	11 877	12 204	12 822	11 910	12 140
8	Chorzów	10 965	11 072	11 213	11 602	11 106	11 201
9	Ruda Śląska	9 416	9 536	9 629	10 117	9 579	9 786
10	Jaworzno	7 614	7 674	7 475	7 837	7 740	8 017
11	Mysłowice	7 057	7 042	6 931	7 317	6 773	6 903
12	Siemianowice Śląskie	6 293	6 220	6 281	6 598	6 345	6 415
13	Piekary Śląskie	3 691	3 727	3 808	4 067	4 052	4 189
14	Świętochłowice	3 764	3 779	3 846	4 016	3 890	3 878

⁹ Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie śląskim w 2012r., Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, 2013r.

L.p.	Jednostka terytorialna	Produkcja sprzedana przemysłu wg PKD 2007 ogółem - ranking wg 2011 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[mln zł]	[mln zł]	[mln zł]	[mln zł]	[mln zł]	[mln zł]
1	Katowice	31 479,5	33 890,8	23 348,1	23 869,6	27 701,1	-
2	Gliwice	14 966,0	15 193,5	13 952,9	16 553,6	18 895,5	-
3	Tychy	8 906,6	9 862,0	12 244,6	12 486,8	13 065,4	-
4	Dąbrowa Górnicza	6 414,5	7 557,9	12 137,1	19 258,0	23 625,2	-
5	Sosnowiec	4 725,9	5 001,1	3 672,0	4 009,0	4 420,3	-
6	Zabrze	2 857,1	3 164,2	3 004,7	3 670,7	4 080,3	-
7	Bytom	1 549,6	1 639,2	1 760,9	2 170,5	2 488,4	-
8	Siemianowice Śląskie	1 074,6	1 285,6	2 072,7	2 344,8	2 435,4	-
9	Chorzów	2 847,7	2 951,0	1 873,2	2 103,8	2 415,9	-
10	Ruda Śląska	1 465,7	1 852,9	1 759,7	1 762,5	2 051,7	-
11	Jaworzno	1 476,3	1 721,2	1 873,8	1 798,7	2 002,0	-
12	Mysłowice	945,7	996,1	901,6	782,8	1 073,1	-
13	Piekary Śląskie	333,6	408,6	451,9	407,2	504,8	-
14	Świętochłowice	351,9	337,7	251,7	252,0	285,8	-

L.p.	Jednostka terytorialna	Produkcja sprzedana przemysłu wg PKD 2007 na 1 mieszkańca - ranking wg 2011 malejąco					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
		[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
1	Dąbrowa Górnicza	49 617	58 789	94 792	152 554	187 873	-
2	Tychy	68 326	76 131	94 534	96 379	100 997	-
3	Gliwice	75 634	77 137	71 058	87 958	100 848	-
4	Katowice	100 425	108 911	75 628	76 433	89 233	-
5	Siemianowice Śląskie	14 925	17 999	29 218	33 281	34 726	-
6	Chorzów	25 038	26 008	16 553	18 801	21 636	-
7	Zabrze	15 065	16 767	15 972	20 191	22 561	-
8	Jaworzno	15 440	18 046	19 698	18 951	21 141	-
9	Sosnowiec	21 166	22 550	16 657	18 412	20 459	-
10	Ruda Śląska	10 114	12 845	12 256	12 254	14 322	-
11	Mysłowice	12 610	13 291	12 023	10 369	14 233	-
12	Bytom	8 341	8 893	9 609	12 203	14 082	-
13	Piekary Śląskie	5 634	6 935	7 702	7 004	8 724	-
14	Świętochłowice	6 428	6 202	4 646	4 712	5 384	-

Załącznik 2.

LISTA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W WARSZTATACH POŚWIĘCONYCH AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA W 2013 ROKU

Lp.	Nazwisko i imię	Reprezentowana instytucja
1.	Adamkiewicz Mieszko	FAM Sp. z o.o Policealna Szkoła Centrum Edukacji "7"
2.	Baluszek Iwona	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach
3.	Bańczyk Jarosław	Pływalnia "Neptun" w Gliwicach
4.	Baron Marcin	Moderator
5.	Bartnicka Amelia	Politechnika Śląska w Gliwicach
6.	Belcer Tomasz	ProArte
7.	Bienek Wojciech	SM "Przy Politechnice Śląskiej" w Gliwicach
8.	Błasiak Krystyna	Urząd Miejski, Wydział Edukacji
9.	Błażusiak Henryk	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
10.	Bromm Florian	Rada Dyrektorów, Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 11 w Gliwicach
11.	Caban Renata	Miejski Zarząd Usług Komunalnych w Gliwicach
12.	Chrzęszcz Elżbieta	Urząd Miejski, Wydział Przedsięwzięć Gospodarczych i Usług Komunalnych
13.	Czapla Krzysztof	Klub Środowiskowy AZS Politechniki Śląskiej w Gliwicach
14.	Czyż Ewa	SM "Zachodnia" w Gliwicach
15.	Drabik Michał	Urząd Miejski, Wydział Gospodarki Nieruchomościami
16.	Dziewa Elwira	Autorobot Strefa Sp. z o.o.
17.	Ferenc Kamila	Urząd Miejski, Wydział Przedsięwzięć Gospodarczych i Usług Komunalnych
18.	Foit Rafał	Stowarzyszenie Business Management Club Gliwice
19.	Frankiewicz Zygmunt	Prezydent Miasta Gliwice
20.	Franek Anna	Społeczny Komitet Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Gliwicach
21.	Gabryel Bożena	Śląska Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości w Gliwicach
22.	Gillner Andrzej	Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych
23.	Golbik Ewa	Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości

24.	Grzebyk Marta	Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach
25.	Grzesik Grażyna	Stowarzyszenie Animatorów Wszechstronnego Rozwoju Młodzieży w Gliwicach
26.	Gumienny Józef	Aeroklub Gliwice
27.	Guzicka Iwona	Filomata Sp. z o.o.
28.	Jabłoński Wiesław	Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Gliwicach
29.	Jankowski Jerzy	Górnośląskie Centrum Edukacyjne w Gliwicach
30.	Jany Kamil	Urząd Miejski, Wydział Nadzoru Właścicielskiego
31.	Jeżyk Beata	Urząd Miejski, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
32.	Jurczewska-Płońska Krystyna	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gliwicach
33.	Jurczyk Magdalena	Zarząd Dróg Miejskich
34.	Karweta Joanna	Radna Rady Miejskiej Gliwice
35.	Kasprzyk Łukasz	Stowarzyszenie Animatorów Wszechstronnego Rozwoju Młodzieży w Gliwicach
36.	Klecza Krzysztof	Komisja Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
37.	Klecza Krzysztof	SM "Obrońców Pokoju" w Gliwicach
38.	Kobierska Katarzyna	Urząd Miejski, Biuro Rozwoju Miasta
39.	Kolanus Stanisław	SM "Śródmieście" w Gliwicach
40.	Kołodziejczyk Barbara	Urząd Miejski, Wydział Inwestycji i Remontów
41.	Kołodziejczyk Jarosław	PIAST Gliwice SA
42.	Kosmol Jan	Park Naukowo - Technologiczny "Technopark Gliwice" Sp. z o.o.
43.	Kotra Jacek	Park Naukowo - Technologiczny "Technopark Gliwice" Sp. z o.o.
44.	Koza Violetta	Urząd Miejski, Biuro Rozwoju Miasta
45.	Koziół Antoni	Instytut Techniki Górniczej Komag
46.	Krasnokucki Daniel	Uczelniany Zarząd Samorządu Studenckiego (Politechnika Śląska - Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki)
47.	Król Adam	Habitat for Humanity
48.	Kucharz Mariusz	Urząd Miejski, Wydział Edukacji
49.	Kus Bożena	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Gliwicach
50.	Kuźniewicz Marek	Powiatowy Urząd Pracy
51.	Kwolek Zbigniew	Stowarzyszenie Forum Ceramików

52.	Lazar Grażyna	Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach
53.	Lipiec Aneta	Stowarzyszenie Animatorów Wszechstronnego Rozwoju Młodzieży w Gliwicach
54.	Łoik Jerzy	Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Podstrefa Gliwice
55.	Łosicka Katarzyna	Urząd Miejski, Wydział Kultury i Promocji Miasta
56.	Magner Monika	Centrum Handlowe Europa Centralna w Gliwicach
57.	Majchrzyk Zbigniew	Związek Pracodawców Budownictwa w Gliwicach
58.	Małysz Henryk	Przedsiębiorstwo Remontów Ulic i Mostów S. A.
59.	Marek Helena	Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Gliwicach
60.	Mikulski Zdzisław	Stowarzyszenie GKS "PIAST"
61.	Mucha Stanisław	Szpital Miejski Nr 4 z Przychodnią SP ZOZ w Gliwicach
62.	Neumann Adam	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice
63.	Nitkiewicz Grzegorz	Śląska Sieć Metropolitarna Sp. z o. o.
64.	Nowak Ewa	Urząd Miejski, Wydział Planowania Przestrzennego
65.	Orłowska Bożena	Zarząd Budynków Miejskich II TBS Sp. z o.o.
66.	Oszczepalińska Grażyna	Urząd Miejski, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
67.	Palmen Luk	Moderator
68.	Pańczyszyn Andrzej	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze - Oddział Ziemi Gliwickiej
69.	Pielka Piotr	Młodzieżowy Dom Kultury w Gliwicach
70.	Pokorska Ożóg Ewa	Urząd Miejski, Miejski Konserwator Zabytków
71.	Pokryszka Cezary	SM "Donata" w Gliwicach
72.	Połomska Marzena	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach
73.	Przybyła Katarzyna	Urząd Miejski, Biura Obsługi Interesanta
74.	Rąb Małgorzata	Biuro Karier Politechniki Śląskiej w Gliwicach
75.	Semik Krzysztof	Zarząd Budynków Miejskich I TBS Sp. z o.o.
76.	Setnik Agnieszka	Urząd Miejski, Wydział Środowiska
77.	Sitarski Łukasz	Fundacja "Szkoła z Charakterem" im. Edith Stein w Gliwicach
78.	Sowa Krystyna	Komisja Edukacji, Kultury i Sportu
79.	Strzelecki Jakub	Fundacji "Szkoła z Charakterem" im. Edith Stein w Gliwicach
80.	Sylwestrzak Roman	P.W. "Administrator"

81.	Sysoł Agnieszka	Stowarzyszenie Animatorów Wszechstronnego Rozwoju Młodzieży w Gliwicach
82.	Szary Henryk	Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o.
83.	Szatka Krystian	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Gliwicach
84.	Szcześniak Artur	Fundacja "Biegam z Sercem" w Gliwicach
85.	Sznir Rinaldo	Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Gliwicach
86.	Szyborski Andrzej	Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o.
87.	Tańczyk Judyta	Habitat for Humanity
88.	Tarkota Jacek	Gliwicki Ośrodek Metodyczny
89.	Tomal Andrzej	Zarząd Budynków Miejskich I TBS Sp. z o.o.
90.	Urbaniak Lidia	Społeczny Komitet Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Gliwicach
91.	Walnicka Barbara	Instytut Spawalnictwa
92.	Walter-Lukowicz Grażyna	Komisja Edukacji, Kultury i Sportu
93.	Waniek Zdzisława	Kuratorium Oświaty w Katowicach- Delegatura w Gliwicach
94.	Więclaw Elżbieta	Filomata Sp. z o.o.
95.	Witkowska Jolanta	Gliwicki Teatr Muzyczny
96.	Włoch Ilona	Urząd Miejski, Biuro Rozwoju Miasta
97.	Wójcik Tomasz	Centrum Ratownictwa Gliwice
98.	Wydyszowski Rudolf	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
99.	Zachara Jerzy	Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach
100.	Zając Jarosław	Flytronic Sp. z o.o.
101.	Zarzycka Irena	Zarząd Budynków Miejskich II TBS Sp. z o.o.
102.	Zarzycki Piotr	Zarząd Dróg Miejskich
103.	Zbrożek Krzysztof	Urząd Miejski, Wydział Informatyki
104.	Zirnsak Krystyna	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gliwicach
105.	Znojek Ireneusz	SM "Sośnica" w Gliwicach

Załącznik 3.

SYNTETYCZNE ZESTAWIENIE POSTANOWIEŃ STRATEGII

PRIORYTET	CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY
I. Rozwój gospodarki	CS1.1. Kreacja nowych firm technologicznych	CO.1.1.1. Trwale ulokowanie w mieście co najmniej 1 instytucji dokonującej inwestycji kapitałowych w firmy technologiczne od 2015 r.
		CO.1.1.2. Udostępnienie 10.000 m ² powierzchni dla firm technologicznych od 2016 r.
		CO.1.1.3. Uzbrojenie komunikacyjne i w media terenów pod strategiczne inwestycje do 2018 r. w tym terenów specjalnej strefy ekonomicznej.
	CS1.2. Aktywizacja branżowych i tematycznych skupisk firm i sieci współpracy	CO.1.2.1. Co najmniej 2 tematyczne programy technologiczne koordynowane przez Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice” sp. z o.o. oraz Górnośląską Agencję Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o., realizowane w ramach porozumień firm i jednostek naukowych od 2015 r.
		CO.1.2.2. 3 tematyczne programy kształcenia realizowane przez porozumienia firm od 2015 r.
		CO.1.2.3. 1 inicjatywa klastrowa wywodząca się z Gliwic osiągnąca poziom rozwoju pozwalający na sklasyfikowanie w kategorii „World-Class-Cluster” do 2020 r.
	CS1.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla spędzania czasu wolnego	CO.1.3.1. 60 000 m ² nieruchomości w zasobach miasta oferowanych na cele usług spędzania czasu wolnego do 2022 r.
		CO.1.3.2. 20 nowych publicznie dostępnych małych przestrzeni rekreacyjnych o znaczeniu dzielnicowym oddanych do użytku do 2020 r.
		CO.1.3.3. Mechanizm inkubacji i wspierania wydarzeń kulturalnych i kulturalno-oświatowych dostępny od 2015 r.
		CO.1.3.4. 1 ugruntowana inicjatywa klastrowa w dziedzinie spędzania czasu wolnego do 2016 r.
II. Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych	CS2.1. Umacnianie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu miasta	CO.2.1.1. Malejący odsetek ofert odrzucanych z powodów formalnych
		CO.2.1.2. 5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczących w rocznych fakultatywnych programach kształtowania liderów od 2015 r.
	CS2.2. Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym	CO.2.2.1. Zmiana schematów kształcenia uwzględniająca zaradność i postawy przedsiębiorcze w całym przekroju kształcenia, wdrożona w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych od 2016 r.
		CO.2.2.2. Oferta kursów kwalifikacyjnych zawodowych jako formuła restrukturyzacji szkolnictwa zawodowego dostępna od 2016 r.
		CO.2.2.3. 500 bezrobotnych rocznie objętych lokalnymi paktami zatrudnienia między instytucjami rynku pracy i przedsiębiorstwami od 2016 r.
	CS2.3. Zwiększanie korzystania z technik informacyjnych i komunikacyjnych w pełnym przekroju społecznym mieszkańców	CO.2.3.1. 30% mieszkańców regularnie korzystających z systemu świadczenia usług w mieście w ramach e-urzędu oraz elektronicznych biur obsługi klienta podmiotów świadczących usługi komunalne od 2020 r.
		CO.2.3.2. Darmowy dla odbiorcy system personalizowanej informacji o mieście dostępny za pośrednictwem urządzeń mobilnych od 2015 r.
		CO.2.3.3. Zapewniane przez co najmniej 2 operatorów warunki techniczne na całym terytorium miasta, pozwalające na korzystanie z najszybszego dostępnego na polskim rynku standardu transferu danych sieci komórkowej od 2016 r.
III. Procesy metropolizacyjne	CS3.1. Wzmacnianie oferty ponadlokalnej w wizerunkowych przestrzeniach miasta	CO.3.1.1.1. cykliczne wydarzenie o zasięgu międzynarodowym w stałym kalendarium imprez w mieście od 2020 r.
		CO.3.1.1.2. Doroczne wydarzenie sportowe co najmniej europejskiej rangi w stałym kalendarium imprez od 2020 r.
		CO.3.1.1.3. 3 koncerty rangi międzynarodowej rocznie od 2018 r.
		CO.3.1.1.4. 2 międzynarodowe wydarzenia o charakterze kongresowym lub targowym dla co najmniej 500 odbiorców każde, rocznie od 2018 r.
	CS3.2. Tworzenie zróżnicowanej oferty mieszkaniowej w centrum miasta i na terenach rezydencjalnych	CO.3.2.1. 200 mieszkań w centralnych obszarach miasta wprowadzonych na rynek do 2020 r.
		CO.3.2.2. 400 mieszkań o powierzchni 50-100 m ² oraz domów w zabudowie szeregowej poza ścisłym centrum, wprowadzonych na rynek do 2020 r.
		CO.3.2.3. 50 domów o powierzchni użytkowej pow. 250 m ² oddanych do użytku lub wprowadzonych na rynek do 2020 r.
	CS3.3. Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście	CO.3.3.1. 15 kierunków studiów rocznie realizowanych w mieście w systemie gwarantującym szczególne przywileje ze względu na użyteczność dla gospodarki (np. stypendia w ramach kierunków zamawianych, stypendia fundowane) od 2018 r.
		CO.3.3.2. 10 kierunków studiów II stopnia rocznie realizowanych w mieście w językach obcych od 2018 r.
		CO.3.3.3. Możliwość zrealizowania w mieście pełnego cyklu kształcenia: szkoła podstawowa – liceum, w co najmniej 2 językach obcych od 2020 r.